

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC

MELJORACJE,

W O D O C I A G I,

K A N A L I Z A C J A.

WARSZAWA, WILCZA 12, TEL. 168-65.

WARSZAWSKA SPÓŁKA AKCYJNA BUDOWY PAROWOZÓW

WARSZAWA, UL. KOLEJOWA Nr. 57.

Adres telegraficzny: Lokomot—Warszawa. Telefony: 131-61, 268-60, 131-34, 77-77

F A B R Y K A P R O D U K U J E:

- 1) Parowozy normalne i wąskotorowe (różnych typów i mocy).
- 2) Lokomotywy motorowe normalne i wąskotorowe z zupełną regulacją szybkości.
- 3) Lokomotywy bezogniowe normalne i wąskotorowe.
- 4) Silniki spalinowe Diesela systemu Pr. D-ra L. Ebermana, stojące, szybkobieżne od 25 do 2000 KM. mocy.
- 5) Walce drogowe motorowe i parowe syst. „Skoda“ z kotłem poziomym od 9 do 14 ton. i syst. Pr. Dr. L. Ebermana o kotle pionowym od 15 do 19 ton wagi.
- 6) Lokomobile rolnicze i przemysłowe od 13 KM mocy.
- 7) Całkowite urządzenia elektrowni z napędem generatorów, silniki Diesela syst. Pr. Dr. L. Ebermana.
- 8) Kotły parowe różnych typów oraz specjalne wodnorurkowe o wysokim ciśnieniu, specjalne ciepłarki (akumulatory pary), przewody parowe oraz całkowite urządzenia kotłowni.
- 9) Specjalne młynki patentowane „Huragan“ do rozdrabniania wszelkich materiałów.
- 10) Wyroby kute do 2 ton wagi.
- 11) Wyroby tłoczone (masowa produkcja) z blach żelaznych i stalowych do 30 mm. grubości.
- 12) Armatura brązowa i mosiężna.
- 13) Wszelkie części zapasowe do wyrabianych przedmiotów.
- 14) Naprawa parowozów, silników, kotłów i t. p. oraz naprawa i przeróbka wszelkich urządzeń mechanicznych.

KOSZTORYSY i PORADY TELEFONICZNE BEZPŁATNIE.

Dawniej
Inżynierowie **A. Ponikowski i E. Ostrowski**

Obecnie
STOŁECZNE TOWARZYSTWO BUDOWLANE I MELJORACYJNE Sp. Akc.

Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 7. Tel. 115-02 i 67-06.

DRENOWANIE.

STAWY RYBNE.

OSUSZANIE.

SIŁY WODNE.

DRUGI.

K R E D Y T M E L J O R A C Y J N Y.

Warszawa, 2 września 1928 r.

Rok założenia 1888.

Telefon Nr 62.

znak fabryczny

SPÓŁKA AKCYJNA

Emil Kuźnicki

Fabryka Tektury Dachowej, Produktów Chemicznych i Asfaltu
OŚWIĘCIM (Wojew. Krakowskie)

Fabryka Filjalna w Sosnowcu, przy ulicy Sobieskiego 7. (tel. № 474)

poleca znane z pierwszorzędnej jakości wyroby,
a mianowicie:

Papa dachowa smołowcowa piaskowana i niepiaskowana,
Papa asfaltowa izolacyjna posypana trocinami, żwirem lub korkiem,
Płyty izolacyjne specjalne z wkładką filcu angielskiego,
Smola kamiennie-węglowa preparowana (lakier dachowy),
Karbolineum do impregnowania drzewa,
Lepnik (cement drzewny) t. zw. klebemaso,
Lakier do żelaza zwyczajny i szybkoschnący,
Lakiery kolorowe do malowania dachów papowych,
Masa koriolitowa do konserwowania dachów krytych papą specjalną,
Asfalt rodzimy (mastix) i sztuczny w bryłach,
Goudron naturalny „Trinidad” i inne bitumy zagraniczne,
Goudron smołowcowy i asfalt do izolowania ścian,
Christol do smarowania dachów papowych tylko co 5 lat,
Kit włóknisty do uszczelnienia starych popękanych dachów papowych,
oraz wszelkie przybory do pokryć dachowych.

„Koriolit” specjalna papa asfaltowa, wolna od smoły i bezwonna, niewymagająca konserwacji (smołowania), ani po ukończeniu pokrycia, ani naprawy przez długie lata.

Koriolit nadaje się do krycia budynków wszelkiego rodzaju, także starogontowych. Koriolit jest trwały, nieprzemakalny i odporny na ogień przenośny.

Wykonany przez fachowo wyszkolone siły

Krycie dachów papą smołowcową i specjalną „KORIOLIT” na gładko, na listwach trójkątnych, t. zw. podwójnie klejone i przez wprasowanie żwirku

Asfaltowanie ulic, chodników, peronów, podwórców i t. p.

Izolację mostów, wiaduktów, przepustów, piwnic, murów fundamentowych, ścian wilgotnych i t. p.

Obijanie ścian i sufitów.

Nasze papy zostały urzędowo zbadane i jako ogniochronne uznane. Towarzystwa Ase uracyjne przy ubezpieczeniach od ognia stosują premję ustaloną dla materiałów twardych.

Oferty i próbki na żądanie.

Firma egz. od 1909 roku.

Fabryka Tektury Smołowcowej i Asfaltu Stefan Sorokiewicz i S^{KA}

W WARSZAWIE

Zarząd
ul. Ludna 9a m. 7 tel. 69-87

Fabryka
ul. Polkowska 7

poleca po cenach konkurencyjnych
Tekturę Smołowcową (Papę dachową). Tekturę Bitu-
miczną (Do izolacji fundamentów). Smołę gazową, prepar-
owaną. Lepnik (Klebemaso). Karbolineum i t. p.

oraz

Wszelkie roboty dachowe i izolacyjne.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZyny DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,

Wozy mieszkalne,

Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.

WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

CIEPŁE MIESZKANIE USUNIĘCIE WILGOCI

50% oszczędności opału

osiąga się po obsadzeniu **MULTIPLIKATORA OGRZEWANIA**
w piecu patent.

Patent. DRZWICZKI HERMETYCZNE REGENERACYJNE podgrzewające powietrze, podwyższają temperaturę spalin o 500, nie wysuwają się z osady w kaflach.

Patent. NASADY DYSZOWE „AERO” stale, ciche, silnie wzbudzają ciąg niż obrotowe na niższych kominach od sąsiednich budowli.

Patent. PIECE ŻELAZNE płaszczowe do powolnego palenia.

Patent. PIECE DO SPALANIA ŚMIECI.

Patent. APARATY DEZYNFEKCYJNE stale przenośne i przewoźne.

Dr. Inż. W. P. Kłobukowski i S-ka z o. o.

Maszyny i urządzenia ogrzewnicze, sanitarne
i do przetworów owocowych

Tel. 15-04.

Warszawa

Wspólna 71.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.

NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. Nr 1320

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{3}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogustawski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK X.

WARSZAWA, 2-go WRZEŚNIA 1928 R

Nr. 36

TREŚĆ NUMERU 36: Równowaga bilansu handlowego — J. B. Żywotne sprawy statystyczne — J. Łagoda. W sprawie rewizji przepisów budżetowych — Z. Pawlak. Dookoła spraw samorządowych. Z życia samorządu. Gmina wiejska i miejska: a) Zamierzenia inwestycyjne m. st. Warszawy na rok budżetowy 1928/29 — Z. Pawlak. b) Z gmin. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Ogłoszenia.

Każdy Wydział Powiatowy winien pamiętać o przekazywaniu kwot przeznaczonych na cele Powszechnej Wystawy Krajowej na konto w Polskim Banku Komunalnym w Warszawie: „Biuro Zjazdów — Powszechna Wystawa Krajowa” Nr. 580.

Równowaga bilansu handlowego

Obdarzyliśmy się w niepodległej Polsce pełnią praw obywatelskich. Jest to równoznaczne z tem, że każdy obywatel poczuwa się do odpowiedzialności za całość spraw publicznych, ze wszystkich sił spełnia obowiązki obywatelskie. Przedewszystkiem zaś informuje się ciągle, jak stoją sprawy publiczne. I najbierniejszy, najobojętniejszy chciałby w każdej chwili wiedzieć, czy nam nic nie grozi zzewnątrz i w wewnętrznej budowie i życiu Państwa czy się co nie rysuje, nie zrywa.

Od jakiegoś czasu dowiadujemy się, że nasz bilans handlowy popsuł się, że przywozimy z zagranicy towarów za większą sumę pieniędzy, niż wywozimy. Z początku, a trwa ten stan już blisko rok cały, nie psuło nam to spokoju. Mniemaliśmy, że wprawdzie przy wyrównywaniu wzajemnych należności my płacimy zagranicy, nie ona nam, ale że ta nadwyżka na naszą niekorzyść przypada za towary, służące do podniesienia naszej wytwórczości, więc się to wkrótce na naszą korzyść obróci. Tak samo pocieszał się i opiekun nasz zagraniczny, nasłany nam przez amerykańskich kapitalistów przy zaciąganiu ostatniej wielkiej pożyczki państwowej.

Tymczasem w ostatniej chwili dowiadujemy się ze sprawozdania tegoż „doradcy finansowego”, że ta prze-

wyżka importu nad eksportem, wynosząca obecnie w łącznej sumie przeszło 1 miliard złotych, jest zjawiskiem niepomysłnem. Wyciąga ona coraz więcej mocnych walut, służących za podstawę stabilizacji naszego złotego. Jeszcze nie jest zle, jeszcze gwarancja złota i walut zagranicznych przenosi 40% biletów Banku Polskiego, ale zapas ten się ciągle i stale zmniejsza, i na rynku pieniężnym zaczyna się już odczuwać brak gotówki. Wielka stabilizacyjna pożyczka, jak się wyraził jeden z amerykańskich, miała być złotym kluczem, który otworzy nam skarbcze zagraniczne, i obficie stamtąd wpłyną do Polski kapitały inwestycyjne, wyrównywujące z jednej strony wpływ walut obcych na pokrycie wspomnianych wyżej różnic, z drugiej — posłużą ku wzmożeniu naszej wytwórczości, co znów przechyli na stałe szalę bilansu handlowego na naszą korzyść. Rzeczywistość nie zupełnie ziszcila owe nadzieje i oczekiwania.

Niewątpliwie, od czasu umocowania naszego złotego, kapitał zagraniczny zaczął się interesować bliżej naszym życiem gospodarczem. Inwestujemy coraz więcej, wyzwalamy się stopniowo w różnych dziedzinach od dostawcy zagranicznego (np. fabrykacja motorów do samochodów i samolotów), jednak nie odbywa się to

W 1749/28/91

w takim tempie jak wzrost spożycia ponad wewnętrzną produkcję, jak sprowadzanie towarów zagranicznych zbytkowych, jak zakupywanie w obcych krajach tego samego, co u siebie potrafimy wytwarzać i wytwarzamy. I to jest właśnie niepokojące, o tem też każdy obywatel wiedzieć winien. A skoro będzie wiedział, to niewątpliwie zacznie myśleć, jak temu zapobiec, a następnie będzie zapobiegał wedle możliwości. Jeżeli nawet indywidualna możliwość większości obywateli jest ograniczona, to już znacznie większa jest ona przez instytucje publiczne. Każdy prawie z nas jest członkiem bodaj jednej, a często bardzo kilku organizacji społecznych. Możliwość więc nasza wzmaga się przez to nieraz stokrotnie. Przykładem niech będzie stworzenie Banku Polskiego przez cały naród, w czem wielki udział przyjął „mały człowiek” (finansowo) przy pomocy swoich organizacji, występując zbiorowo.

W sprawozdaniu swoim ostatnim stwierdza p. Dewes, że za skóry z zagranicy zapłaciliśmy w ostatnim roku około 150 milionów złotych, że jeszcze więcej zapłaciliśmy za wyroby bawełniane, a następnie olbrzymie sumy za tłuszcze (słonina argentyńska). Zdziwienie nas ogarnia: wszystko to wytwarzamy u siebie, czemu nie zwiększyć własnych wytwórni? Sprawa w każdym wypadku jest skomplikowana. Przemysłowcy w obronie wysuwają niewłaściwą — ich zdaniem — politykę podatkową, politykę celną Rządu, złe traktaty handlowe i t. d. Niewątpliwie na wszystko to będzie zwrócona uwaga i rząd z całą swą dobrą wolą, której tyle dowodów złożył i składa — będzie zaradzał. Dla nas zaś, dla każdego „małego człowieka”, powiększonego przez instytucje społeczne, których jest członkiem, a więc i przez organy samorządu terytorjalnego, pozostaje jeszcze obszernie pole działania. Mam tu na myśli usiłowanie czujne poszukiwania wyrobów wytwórczości własnej i dawanie im zawsze pierwszeństwa przed obcymi i — oszczędzanie.

W tej dziedzinie mamy do zanotowania z czasów przedwojennych próby pewnych usiłowań, uwieńczone nieraz skutkiem dość poważnym. Wspomnę tu o „bojkocie pruskich towarów”, o popieraniu przemysłu krajowego w Galicji przedwojennej. Przed 30 laty np. każdego uderzało, że w obrocie codziennym nie było tam prawie wcale takiego przedmiotu potrzeby pierwszej, jak zapałki — pochodzenia krajowego. Panował absolutnie „Fürth” lub „Kohn” wiedeński; nie było innej cykorji jak „Francka” z Czech, nie było sukna jak z zagranicznych fabryk i t. d. W kilka lat później a zwłaszcza po „Wrześni” mieliśmy już tylko zapałki ze Skolego lub Żywca, powstały dwie wielkie fabryki cykorji w Skawinie i Sądowej Wiszni, nie mówiąc już o Horodence, a Raknawskie sukno zwycięsko rywalizowało z Bielskiem (wówczas zagranicznym). „Tlen” znana chemiczna fabryka, stanęła na nogi jedynie dzięki owemu prądowi bojkotu. Kiedy kartel czesko-morawskich fabryk cukru zagroził istnieniu wprawdzie wielkiej ale jedynej fabryce cukru w Przeworsku, patriotyczne społeczeństwo galicyjskie zgodnym wysiłkiem blisko rok czasu trwającym, pozwoliło przetrwać Przeworskowi ciężkie chwile próby i zwycięsko wyjść z walki. Ruch rozpoczął przedewszystkiem młodzież, której pracą i sta-

ranieniem wychodziło starannie i poważnie redagowane czasopismo „Bojkot” we Lwowie. Liga popierania przemysłu krajowego i takiż handlowy Związek pierwsze wprowadziły na targi angielskie kilimy gliniańskie, a w koszykach z Rudnika przewieszonych na grzbiecie słonia, maharadża indyjski paradował na uroczystości koronacyjnej. Choć ciężko było, chociaż taryfy kolejowe tak były pomyślane przez austriackie Ministerstwo kolejowe, że transport wielu towarów z Zachodu na Wschód był tańszy, niż ze Wschodu na Zachód, jednak solidarność społeczeństwa wiele potrafiła zrobić. „Mały człowiek” stawał się wielkim.

„Krajowy” wyrób stał się marką pierwszorzędną tak, że wspomniane fabryki w Skawinie i Sądowej Wiszni zbudowane zostały przez kapitał zagraniczny. tegoż „Francka” czeskiego dlatego w Galicji, ażeby mieć prawo wypisywania na opakowaniu „krajowy”, tak bowiem były pewne, że to im utoruje drogę do gospodyń polskich.

Tak postępował w Galicji „mały człowiek” przy austriackich rządach. Ileż może uczynić w Polsce niepodległej obywatel wzmoczony przez organizacje społeczne, jak Związek Stowarzyszeń spółdzielczo - spożywczych, Związek Spółek rolniczo - handlowych, jak cały samorząd terytorjalny! Ten ostatni właśnie jako odbiorca wielu towarów w swoich działaniach drogowych, jako właściciel szpitali, ferm rolnych, szkół rozmaitych, zakładów opiekuńczych, wielorakich przedsiębiorstw miejskich, a zwłaszcza wielkomiejskich — przy zatroskaniu się stałem i surowej czujności — ileż może zaważyć na umocowaniu i rozszerzeniu podstaw do samostarczalności Polski!

Ale samorząd, zwłaszcza ziemski, posiadał w ostatnich paru latach jeszcze jedną broń w walce o to wyzwolenie ekonomiczne. Broń wielką, o ile nauczy się nią władać: *powiatowe i gminne kasy oszczędności*. Stwarzanie własnych zasobów przez gromadzenie oszczędności — jedyna droga dla nas do trwałej niepodległości ekonomicznej. Tu mamy do czynienia z wieloma trudnościami. Materjalnymi i moralnymi. Wydajemy nadmiernie dużo na rzeczy zbytkowne i właśnie obcej provenjencji. Wystarczy rozejrzeć się w naszych sklepach. „W sklepach kolonialnych większość sprzedawanych towarów jest pochodzenia zagranicznego, w sklepach konfekcyjnych jest to samo, a w sklepach galanteryjnych niema wogóle wyrobów krajowych. Zjawisko to jest przedewszystkiem następstwem zaznaczającego się wzrostu zamożności w naszym społeczeństwie — z jednej strony, a nierozbudzonego jeszcze zmysłu oszczędności — z drugiej. Trzeba sobie uprzytomnić, że przez czternaście lat nie wolno było u nas oszczędzać. Dzięki temu młodsza połowa naszego społeczeństwa żyje wogóle bez zmysłu oszczędności, bo nigdy go nie miała i poprostu nie wie, co to takiego oszczędzanie i składanie pieniędzy. Na wypadek choroby jest przecież Kasa Chorych, na wypadek braku pracy — fundusz bezrobocia, a o starości — nieczas jeszcze myśleć. Druga zaś, starsza połowa porobiła tyle bolesnych doświadczeń na oszczędzaniu, że tylko nieliczni z pośród niej dają posłuch odzywającej się dawnej potrzebie ciułania — olbrzymia większość na stare lata nie chce już zaczynać. Każde podniesienie się dochodów idzie na podniesienie

stopy życiowej. Stąd przedewszystkiem olbrzymia jak na nasze stosunki konsumpcja galanterji i konfekcji zagranicznej, jako efektowniejszej, niż wyrób krajowy". („Prawda" Nr. 35).

Niewątpliwie zamożność społeczeństwa wzrasta z dniem każdym, — z dniem każdym zatem traci na wartości argument: nie oszczędzamy, bo nie mamy z czego oszczędzać. Trzeba tylko wytężonej pracy i pomysowości ze strony organów zarządzających kasami oszczędności, aby skierować obywatela nie do sklepów ze

zbytkowym towarem zagranicznym, ale do swoich skarbców.

Opisane drogi nie doprowadzą same do stanowczego załatwienia niepokojącej sprawy niepomysłnego bilansu handlowego, ale wciągając w orbitę działań szerokie masy obywateli, wytworzą atmosferę, w wysokim stopniu sprzyjającą zarządzeniom Rządu, przedsięwzięciom wielkiego przemysłu i handlu w tej samej dziedzinie.

J. B.

Żywotne sprawy statystyczne

(Dokończenie).

Jakkolwiek statystykę ruchu naturalnego ludności ogłaszano w Roczniku tylko w wojewódzkich zestawieniach, to jednak nie powoduje to kompletnego uniemożliwienia korzystania z tego źródła przez powiatowe związki komunalne po pierwsze dlatego, że zasadnicze cechy zjawiska ruchu naturalnego ludności należą do zjawisk bardzo statecznych, nieujawniających na domiar większych odchyłeń w stosunkach powiatowych. Po drugie samorząd naogół nie ma większej bezpośredniej styczności z tem zjawiskiem, wykorzystując ubocznie dane w zakresie ochrony macierzyństwa, dożywiania niemowląt i t. p. Po trzecie, a to najgłówniejsze, GUS ogłasza w kwartalnikach ruch naturalny ludności między innymi w zestawieniach powiatowych. W ten sposób potrzeby samorządu terytorjalnego w tym zakresie są uwzględnione. Jedynym brakiem, na jaki obecnie możemy jeszcze wskazać w tym zakresie, jest brak danych dla przeważającej części państwa, mianowicie, pięciu województw centralnych i czterech wschodnich. Wiadomo jednak, iż ta ogromna luka zostanie wypełniona w najbliższej przyszłości, ponieważ od dnia 1 stycznia r. 1927 są zbierane dane na całym obszarze państwa.

Statystykę emigracji ujęto w Roczniku w sposób jeszcze bardziej dla samorządu niedostępny niż inne statystyki. Ogłaszane dotychczas dane tego działu były mało przydatne nawet dla celów ogólnych administracji państwowej, albowiem brakowało w nich najistotniejszego podziału emigrantów, mianowicie według pochodzenia i według kierunku reemigracji. W ostatnim Roczniku uwzględniono już pochodzenie emigrantów i przeciw istniejąca od dłuższego czasu luka została do pewnego stopnia wypełniona. Wiadomo dalej, że GUS nie prowadzi statystyki emigracji na własną rękę, że dla swych zestawień korzysta zasadniczo z materiałów urzędu emigracyjnego oraz publikacji państw obcych. Dla tych przyczyn wszelkie postulaty co do statystyki emigracyjnej — należy kierować właściwie pod adresem urzędu emigracyjnego. W tym zakresie głos GUS jest najbardziej ważkim, tembardziej, że GUS ustawowo — jest rzecznikiem interesu publicznego, w sprawach publikacji statystyki administracyjnej, a zatem do niego przedewszystkiem należy inicjatywa, zmierzająca do poprawienia tej gałęzi statystyki państwowej. Na tej drodze interesy samorządu nie zostaną w pełnej mierze

uwzględnione, gdyż co do układu tablic w wydawnictwach rządowych, interes centralnej władzy państwowej zawsze będzie górował. Mimo to interwencja samorządu może spowodować korzystniejszy dla siebie układ tablic statystycznych bądź w Roczniku GUS, bądź też w kwartalniku urzędu emigracyjnego, gdyż samorząd terytorjalny nie może prowadzić na własną rękę tej specyficznej statystyki.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania samorządu w dziedzinie gospodarstwa społecznego jest *sprawa intensyfikacji produkcji roślinnej i zwierzęcej*. Z tem zagadnieniem ściśle się łączy sprawa odnośnej statystyki, jak produkcji, przemysłu przetwórczego, konsumpcji, cen, remanentów, aktywności lub bierności produkcyjnej itp. W tym zakresie nie da się utrzymać samorządu terytorjalnego na stanowisku biernego désintéressement mimo sychania go do tej wcale niezaszczytnej roli. Będąc instytucją przedewszystkiem społeczeństwa-gospodarczą, nie może nie dbać o sprawy gospodarcze reprezentowanej ludności. Z tego też tytułu dąży do przyczynienia się do podniesienia gospodarstwa wiejskiego na wyższy stopień rentowności i doprowadzenia warstwy rolników do poziomu chociażby względnego dobrobytu. Z drugiej zaś strony dysponowanie funduszami społecznymi wymaga ścisłej kontroli i materialnej odpowiedzialności. Zarówno ze względów powyższych jak i z punktu widzenia celowości nie jest obojętnem, kto w tym zakresie działa, ponosi odpowiedzialność i daje rękojmię najlepszemu użyciu środków publicznych — rząd, samorząd czy też luźne zrzeszenia zainteresowanych jednostek. Najbardziej odpowiednim czynnikiem w tym zakresie, pośrednim ogniwem między rządem (źródłem funduszy) a rolnictwem jest samorząd terytorjalny. Do tej roli uprawnia go głównie publiczno - prawny charakter instytucji samorządu i zakres ustawowych uprawnień, gwarantujący ciągłość istnienia instytucji i nieograniczoność odpowiedzialności formalnej i materialnej.

Oto statystyka rolna i hodowlana, ogłaszana w Roczniku, już może sprostać wymaganiom szczególniejeżeli idzie o statystykę hodowlaną. Statystyka zasiewów i zbiorów oparta li tylko na metodzie szacunkowej jest wręcz niewystarczającą w państwie przeważnie rolniczym. W mniejszym jeszcze stopniu mogą zaspokoić

dane z roku 1921, dotyczące hodowli. Dopiero w roku 1927, mianowicie w okresie między 1 a 10 grudnia dokonano drugiego spisu zwierząt gospodarskich, który ujawnił poważne zmiany. Dzięki jednak metodzie ogłaszania, przyjętej w naszych wydawnictwach, dane te nie będą wyzyskane przez samorząd w sposób należyty.

Przy powyższym stanie rzeczy niema co się dziwić, jeżeli tu i owdzie wydziały powiatowe zmierzają do zdobycia danych statystycznych z poza źródeł statystyki administracyjnej. Niektóre jak kielecki zamierzały przeprowadzić powszechny spis zwierząt gospodarskich według obszernego programu i za pomocą komisarzy spisowych. Nie zdając jednak sobie sprawy co do zakresu uprawnień, zwrócił się do G. U. S., który jednak potraktował sprawę formalnie, komunikując mianowicie, że zakres władzy nadzorczej G. U. S. nie obejmuje dochodzeń statystycznych, dokonywanych przez samorząd terytorjalny. Inne natomiast jednostki samorządu terytorjalnego projektują utworzenie wydziałów, działów lub referatów statystycznych. Niestety natrafiają w tym zakresie na brak sił fachowych, przy rozpoczęciu zaś dochodzeń statystycznych natrafiają na brak... fundusów.

Przykład kielecki i inne, których tutaj wymieniać nie będziemy, upoważniają do wyciągnięcia pewnych wniosków, mianowicie — 1-o samorząd odczuwa ostro potrzebę danych statystycznych, 2-o — brak mu doświadczenia, funduszy i fachowych pracowników — 3-o — brak kontaktu między powstającą statystyką samorządową a administracyjną. Żeby zapobiec tym brakom niektóre wydziały powiatowe wpadły na dobry pomysł, mianowicie delegowania swych pracowników na praktykę statystyczną do G. U. S. W zasadzie pomysł ten jest dobry, lecz za kosztowny po pierwsze, i nieskuteczny na szerszą skalę po drugie, gdyż G. U. S. jak się zdaje może uwzględniać tego rodzaju delegacje chyba w drodze wyjątku. O wiele bardziej byłoby celowe i wskazane, akcentując to z naciskiem, wprowadzenie wykładów i seminarjów odnośnej statystyki stosowanej na wydziale samorządowym w Wyższej Szkole Handlowej jako przedmiotu obowiązkowego, ponieważ obecnie prowadzony w W. S. H. kurs statystyki teoretycznej jest wręcz niewystarczający dla celów specyficznych samorządowych.

Dla braku doświadczenia statystycznego wydziały powiatowe nie wykorzystywały rzadkiej okazji, jaką był ostatni powszechny spis zwierząt gospodarskich, dokonany w okresie 1 — 10 grudnia 1927 roku według stanu z dnia 30 listopada tegoż roku. Spisu dokonano na obszarze całego państwa z inicjatywy i pod kierownictwem Głównego Urzędu Statystycznego siłami administracyjnymi. Faktycznymi wykonawcami spisu byli wójtowie i sekretarze gminni, władzą spisową na powiat właśnie starostowie, którzy jak wiadomo są przewodniczącymi wydziałów powiatowych. Spis obejmował cztery rodzaje zwierząt, mianowicie — konie, bydło rogate, trzodę chlewną i owce z podziałem według wieku, płci, wzrostu czyli uwzględniał potrzeby hodowlane i do pewnego stopnia wojskowe. Podział według wieku koni

jest następujący: do roku, od roku do 3 nieukończonych, trzyletnie, czteroletnie do lat szesnastu, i ponad lat 16, potem według wzrostu i płci: bydło rogate miało zbliżoną specyfikację wieku z tą różnicą, że nie było osobnego uwzględnienia grupy starszej i wzrostu, natomiast wszystkie zwierzęta tego rodzaju w wieku ponad 1 rok podano z podziałem na płeć, co ma ogromne znaczenie przy zobrazowaniu gospodarstwa wiejskiego.

Według przyjętej metody do formularzy spisowych wciągano wszystkie gospodarstwa z wyszczególnieniem posiadanych przez nich zwierząt gospodarskich, następnie dane podsumowano co do każdej miejscowości i wciągnięto do zbiorczego formularza gminnego o tej samej treści co i formularz spisowy. Z gminnych zestawień powstawały zestawienia powiatowe. Całość odsyłano do G. U. S. Jeżeli teraz chodzi o potrzeby powiatowe, to przecież zestawienia gminne, w których już wyeliminowano nazwiska posiadaczy, jest wymarzoną materią statystycznym w zakresie hodowli. I żeby dojść do jego posiadania wystarczyło tylko porobić odpisy nielicznych formularzy gminnych i zostawić te odpisy przy swych aktach. Mimo to, jak nam wiadomo, przeważająca większość przewodniczących wydziałów powiatowych nie skorzystała z tej wyjątkowej okazji do zaopatrzenia się w dobre materiały statystyczne znikomo małym kosztem.

Oczywista Główny Urząd Statystyczny ogłosi zerbrane dane w swych wydawnictwach, ostateczne dane wojewódzkie już są ogłoszone w Wiadomościach Statystycznych z dnia 5 maja, dane zaś powiatowe zostaną ogłoszone w drugim Kwartalniku Statystycznym z dnia 15 czerwca, ale cóż z tego, kiedy dane gminne, a zwłaszcza dotyczące poszczególnych miejscowości, nie będą ogłoszone w wydawnictwach G. U. S. Uprzypominamy sobie teraz, że wydziałowi powiatowemu, działającemu w podziale powiatowej, potrzebne są dane tak gminne, jak i dla poszczególnych miejscowości.

Jakież z tego wniosek ostateczny? Czy wskazane jest tworzenie referatów, działów lub wydziałów w łonie wydziałów powiatowych? Otóż z punktu widzenia ogólnego — tak, lecz ze względów praktycznych — nie. Zabraknie powiatom zarówno środków jak i pracowników fachowych. Trzeba zawsze pamiętać, że dochodzenia statystyczne, aczkolwiek rentujące się w przyszłości, jednak są kosztowne, wydziały zaś powiatowe nie mogą się noszczyć nadmiarem funduszy rozporządzalnych. Celowem wyjściem z trudnej sytuacji byłoby stworzenie wojewódzkich biur statystycznych na wzór byłych rosyjskich ziemskich biur statystycznych. Na przeszkodzie jednak stoi brak właściwego samorządu wojewódzkiego. Jest jeszcze inne wyjście, mianowicie, tworzenie celowych związków samorządowych. Wyjście to jest o tyle trudniejsze, że trudniej jest o porozumienie się. Ponieważ jednak na drodze ku tworzeniu biur wojewódzkich stoją przeszkody prawne, pozostaje jedynie droga związku celowego. Do tej kwestji powrócimy przy sposobności.

J. Łagoda,

W sprawie rewizji przepisów budżetowych

(Dokończenie).

9) Wydatki i dochody zakładów komunalnych.

Istnieją wogóle dwa sposoby preliminowania w budżecie administracyjnym związku samorządowego wydatków i dochodów zakładów komunalnych.

Jeden z nich, t. zw. sposób preliminowania „brutto” polega na tem, że wydatki i dochody zakładu komunalnego zamieszcza się w odnośnych działach i paragrafach budżetu administracyjnego niezależnie od tego, czy dla danego zakładu sporządza się oddzielny budżet, czy też nie.

Drugi sposób, t. zw. sposób preliminowania „netto” polega znowu na tem, że dla każdego zakładu komunalnego (gimnazjum, przytułek, szpital, ambulatorjum itp.) sporządza się oddzielny budżet, obejmujący dochody i wydatki danego zakładu, do budżetu administracyjnego związku komunalnego natomiast wprowadza się jedynie końcowy cyfrowy rezultat budżetu zakładowego, t. zw. nadwyżkę lub niedobór.

W naszych przepisach budżetowych dla związków komunalnych przyjęty został sposób pierwszy („brutto”), a motywem tego było niewątpliwie dążenie do zgrupowania w budżecie administracyjnym *wszystkich dochodów według ich źródeł pochodzenia*, a więc wśród wymienionych w § 13 rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 28 czerwca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 433) źródeł dochodowych (majątek komunalny, przedsiębiorstwa komunalne, subwencje i dotacje, zwroty, podatki, opłaty i t. d.) znalazły się również, jako dział VI budżetu, *opłaty za korzystanie z urządzeń i zakładów dobra publicznego*. Z tego punktu widzenia ujęcie omawianej kwestji jest niewątpliwie słuszne, lecz, niestety, sposób preliminowania „brutto” ma poważne minusy i wspomnę tu chociażby o tem, że wtedy budżet administracyjny sztucznie się powiększa, tracąc przez to na swej przejrzystości, a co najważniejsze, że *utrudnia się orientację, jakie faktycznie sumy łoży związek komunalny na utrzymanie danego zakładu dobra publicznego*. Z tych względów uważam za celowe wyodrębnienie z budżetu administracyjnego dochodów i wydatków zakładów dobra publicznego, które to sumy powinny być zapreliminowane tylko w budżetach zakładowych. W budżecie administracyjnym zaś powinny być zamieszczane tylko salda budżetów zakładowych, jako *niedobory w wydatkach, ewentualnie — jako nadwyżki w dochodach*.

10) Przesyłanie zatwierdzonych preliminarzy budżetowych wraz z odpisami odnośnych decyzji — władzy bezpośrednio wyższej.

W myśl obowiązujących przepisów budżetowych (końcowy ustęp § 59 rozporządzenia Min. Spr. Wewn. z dn. 28.VI 1926 r. i końcowe wyjaśnienia do tego paragrafu, zawarte w okólniku Nr. 70 M. S. W.) zatwierdzone preliminarze budżetowe wraz z odpisami odnośnych decyzji powinny być przesyłane do wiadomości

władzy bezpośrednio wyższej, przyczem władza ta obowiązana jest dokładnie zbadać te budżety oraz decyzje zatwierdzające i w razie skonstatowania usterek wydać stosowne zarządzenia, względnie pouczenia.

W konsekwencji tego przepisu urzędy wojewódzkie poprostu są zasypywane corocznie budżetami gmin wiejskich i miast niewydziałonych, a Ministerstwo Spr. Wewnętrznych — budżetami powiatowych związków komunalnych i miast wydzielonych, w rezultacie czego *dokładne zbadanie tych budżetów i odnośnych decyzji jest poprostu niemożliwością przy szczupłej ilości etatów urzędniczych i nawału prac innego rodzaju*. Tak np. Poznański Urząd Wojewódzki musi corocznie zbadać przeszło 3.000 budżetów (wyraźnie trzy tysiące), gdyż tyle gmin wiejskich znajduje się na terenie tego województwa. Wprawdzie są to budżety gmin jednowioskowych, ale też i liczba ich imponująca.

W interesie więc zmniejszenia pracy i ułatwienia urzędowania należałoby przepis powyższy uchylić.

11) Budżety przedsiębiorstw komunalnych.

Jedną z trudniejszych kwestyj budżetowych jest sprawa racjonalnego ustalenia budżetów przedsiębiorstw komunalnych. Sprawa ta została niezbyt trafnie rozwiązana w obowiązujących przepisach budżetowych (patrz §§ 39 i 40 rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 28 czerwca 1926 r. i wyjaśnienia do tych paragrafów, zawarte w okólniku Nr. 70 Min. Spr. Wewn. z r. 1926), to też zarządy przedsiębiorstw komunalnych nie zawsze mogły się do odnośnych przepisów zastosować i domagały się ich zmiany.

Jak wiadomo, w przedsiębiorstwach prywatnych budżetów zwykle się nie sporządza. Przedsiębiorca prywatny potrzebne mu informacje czerpie z ksiąg buchalteryjnych a pogląd na działalność i rozwój przedsiębiorstwa urabia sobie na podstawie bilansów brutto i netto. Również, o ile chodzi o przedsiębiorstwa komunalne większe, samodzielnie prowadzone, a więc posiadające własne kierownictwo i kapitały: zakładowy i obrotowy, sporządzanie budżetów dla samych przedsiębiorstw często jest niepotrzebne, a jeżeli trzeba je sporządzać, to tylko dlatego, żeby obliczyć czysty zysk, względnie stratę w celu zapreliminowania tego zysku, względnie straty w budżecie administracyjnym związku komunalnego. Stąd wypływa logiczny wniosek, że „budżet” zwyczajny danego przedsiębiorstwa komunalnego powinien być niczem innym, jak *przyuszczalnym rachunkiem strat i zysków* za dany rok obrachunkowy. Tymczasem przepisy budżetowe wymagają ustalania *czystych zysków, względnie deficytów przedsiębiorstw komunalnych przez porównanie dochodów i wydatków zwyczajnych tych przedsiębiorstw* i tu właśnie tkwi błąd, gdyż nie wszystkie dochody są zyskami i nie wszystkie wydatki — stratami (np. spłata długów). Poza tem, nadając budżetom zwyczajnym przedsiębiorstw komunalnych formę planów wydatków i dochodów na-

potykamy na nieprzewyższoną trudność ułożenia jednolitego szematu budżetowego, bowiem przedsiębiorstwa te są najrozmaitszego rodzaju, jak np. wodociągi, gazownie, elektrownie, rzeźnie, tramwaje, kolejki podmiejskie, teatry, lombardy, cegielnie, kamieniołomy, instytucje kredytowe, instytucje ubezpieczeniowe, sklepy, apteki i t. p., a nawet fermy rolne, ośrodki rolnicze, gospodarstwa leśne i rybne, które stanowią samodzielne jednostki gospodarcze.

Natomiast budżet nadzwyczajny przedsiębiorstw musiałby stanowić zestawienie dochodów i wydatków nadzwyczajnych, a więc np. w wypadku udzielenia przez związek komunalny przedsiębiorstwu pożyczki trzeba by zapreliminować ją w budżecie nadzwyczajnym tego przedsiębiorstwa w dochodach, a w wydatkach uwidocznic, na jakie cele pożyczka ta ma być zużyta.

Streszczając się, podaję konkretne wnioski:

1) należałoby zamiast „budżet” używać terminu „plan finansowo-gospodarczy” przedsiębiorstwa, gdyż pojęcie budżetu sprowadza pewne rygory, jak np. nieprzekraczalność kredytów po stronie wydatków, co w przedsiębiorstwach hamowałoby działalność i jest zresztą zbędne;

2) plan finansowo - gospodarczy składałby się z dwóch części: a) z przypuszczalnego rachunku strat i zysków na dany rok budżetowy (obrachunkowy), którego saldo, jako czysty zysk, względnie strata, zamieszczone byłoby w preliminarzu administracyjnym

związku komunalnego, i b) z dochodów i wydatków nadzwyczajnych przedsiębiorstwa.

Rzecz oczywista, że nie wyczerpałem w niniejszym artykule *wszystkich* kwestyj budżetowych, jakie należałoby poddać rozważde i we właściwy sposób ująć w przepisach budżetowych. Zatrzymałem się tylko na ważniejszych, które mi się nasunęły przy rozpatrywaniu tych przepisów i które, mojem zdaniem, domagają się rychłego rozwiązania.

Należy jeszcze dodać, że przepisy budżetowe zawierają szereg niedomówień, jak np. nigdzie w nich nie jest powiedziane, czy budżety dodatkowe mają być tak samo wykładane do publicznego wglądu, jak budżety główne, czy emerytury pracowników przedsiębiorstw komunalnych należy zamieszczać w budżecie tych przedsiębiorstw czy też w budżecie administracyjnym i t. d.

Z. Pawlak.

Od Redakcji. Byłoby rzeczą bardzo wskazaną, żeby również kierownicy związków komunalnych wypowiedzieli na łamach „Samorządu” swoje uwagi, dotyczące ewent. zmian w przepisach budżetowych, jakie im się przy układaniu i wykonywaniu budżetów nasunęły.

Dookoła spraw samorządowych

EGZEKWOWANIE SKŁADEK ZA PRZYMU-SOWE UBEZPIECZENIE OD OGNIĄ BUDOWLI KOŚCIELNYCH PARAFJI PRAWOSŁAWNYCH.

(S. P.). Już od dłuższego czasu, zwłaszcza na obszarze województw wschodnich, urzędy gminne miały częstokroć znaczne trudności przy egzekwowaniu składek z tytułu ubezpieczenia od ognia budowli kościelnych parafji prawosławnych. Celem uregulowania powyższej sprawy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, po porozumieniu się z Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, oraz Ministerstwem Skarbu wyjaśniło w okólniku Nr. 153 z dnia 18 sierpnia 1928 r. Nr. S. G. 723/3/28, że uiszczanie składek ogniowych za budynki cerkiewne winno odbywać się ze specjalnych sum cerkiewnych, znajdujących się w dyspozycji każdej parafji, nie mogą zaś być pociągani do opłacania tych składek osobiście zarządcy parafji. W wypadku zaś, gdyby parafje składek tych nie wpłacały, winien urząd gminy zwracać się w powyższej sprawie do właściwych konsystorzów prawosławnych.

INSTRUKCJA W SPRAWACH ZMIAN GRANIC POWIATÓW.

(S. P.). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w związku z nadsyłanymi przez Wojewodów wnioskami w sprawach zmian granic powiatów administra-

cyjnych, opartymi na ustawie z dnia 7 lipca 1921 roku (Dz. Ust. Nr. 64, p. 400) i noweli z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. Nr. 38, p. 376) wydało ostatnio szczegółową instrukcję w tej sprawie, interesującej również i pow. związki komunalne, oraz gminy wiejskie i miejskie, albowiem każda zmiana granic powiatu pociąga za sobą automatycznie zmiany granic jednostek samorządowych. Instrukcja ta wysłana dnia 5 lipca 1928 roku za Nr. S. S. 1509/1 (granice) R, jako okólnik Nr. 110, brzmi, jak następuje:

W sprawach o utworzenie, zniesienie lub o zmianę granic powiatów dla celów administracji ogólnej należy mieć na uwadze następujące okoliczności:

Przy traktowaniu sprawy zmiany granic powiatów dla celów administracji ogólnej, które w myśl art. 65 Konstytucji powinny być jednocześnie jednostkami samorządu terytorjalnego, należy dążyć do tworzenia żywotnych, dalekich od szablonu organizmów administracyjnych, któreby swojemi granicami nie krępowały życia miejscowego, a tem samem i kraju, lecz stanowiły ramy zabezpieczające jego normalny rozwój. Granice powiatu powinny pokrywać się, o ile możności, z temi naturalnemi granicami, jakie dla danego terenu, jako jednostki administracji państwowej i samorządowej, zakreślają jego warunki geograficzne, komunikacyjne, ludnościowe, a przede wszystkim gospodarcze, gdyż obszar powiatu i siła płatnicza ludności (warunki go-

spodarcze) powinny zabezpieczać samowystarczalność finansowo - gospodarczą powiatowego związku komunalnego.

Przy wykreślaniu nowych granic powiatów należy brać pod uwagę nadto interesy ludności i związków komunalnych gminnych i powiatowych, w razie zaś kolizji tych interesów przyznać pierwszeństwo zawsze momentom samowystarczalności finansowo - gospodarczej pod względem komunalnym. Odnośnie powiatów, w których istnieją gminy jednowioskowe, należy również liczyć się z możliwością zaprowadzenia jednolitego typu gminy z wielowioskowej na całym obszarze Państwa i nie przecinać granicami takich skupień wioskowych, któreby nadawały się ze względu na zdolność i samowystarczalność finansową na ewentualne wyodrębnienie w przyszłości jako gminy wielowioskowe (zbiorowe).

W sprawach o zmianę granic powiatów powinni P. P. Wojewodowie być nie tylko biernymi pośrednikami między miejscową ludnością i związkami komunalnymi a właściwą władzą, lecz, śledząc zbliska i stale za rozwojem powierzonego sobie okręgu, baczyc, by rozwój ten nie stanął w kolizji z niegdyś wykreślonymi, a obecnie — wskutek rozwoju gospodarczego — już nieaktualnymi granicami i w razie stwierdzonej konieczności, występować z urzędu o poddanie rewizji granic powiatu.

Wnioski, jakie P. P. Wojewodowie Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w omawianych sprawach przedkładać będą, powinny być poparte wyczerpującymi materiałami wyjaśniającymi i wszechstronnem uzasadnieniem, któreby dawały dostateczną podstawę dla powzięcia tak ważnego i doniosłego w swych następstwach postanowienia, jakim jest decyzja o zmianie granic powiatu.

Materiały wyjaśniające powinny w szczególności zawierać:

1. Podział powiatów, których granice mają ulec zmianie, na gminy oraz na okręgi właściwości sądów, urzędów skarbowych, powiatowych komend uzupełnień, administracji szkolnej, pocztowej i t. p.

2. Ogólna powierzchnia w dotychczasowych i projektowanych granicach powiatów, o ile dane, jakie Pan Wojewoda posiada, zawierają odchylenia od danych, publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny i na podstawie spisu z 1921 r.

3. Odcinki mapy topograficznej powiatów, których granice poddane mają być rewizji, w podziale 1 : 100.000 lub 1 : 75.000 z oznaczeniem dotychczasowych i projektowanych granic powiatów. Mapy te powinny być uzupełnione wyszczególnieniem istniejących na opisywanym terenie linii i środków komunikacyjnych (linje i stacje kolejowe, oraz długość dróg bitych państwowych, wojewódzkich, powiatowych i ewent. gminnych z uwzględnieniem linii i dróg w budowie lub w projektach i z ewentualną uwagą, zawierającą określenie stadjum budowy wzgl. realizacji projektu.

4. Ogólny stan zaludnienia powiatów w dotychczasowych i projektowanych granicach z uwzględnieniem podziału podług narodowości, wyznania i zawodu (ludność rolnicza i nierolnicza), o ile dane, jakie Pan Wojewoda posiada, zawierają odchylenia od danych, publi-

kowanych przez Główny Urząd Statystyczny na podstawie spisu z 1921 r.

5. Opis terenu powiatów, których granice poddane mają być rewizji pod względem gospodarczym, z podaniem ogólnej charakterystyki zainteresowanych powiatów z punktu widzenia gospodarczego (przemysł, handel, rolnictwo) ze szczególnem uwzględnieniem gmin, które mają zmienić w myśl postawionych wniosków swoją przynależność powiatową, następnie — rozmieszczenie targów i jarmarków oraz wskazanie, jakie ośrodki handlu i przemysłu, oddziaływujące na gminy okoliczne, istnieją na opisywanym terenie i jakie są możliwości rozwoju tych ośrodków (ewentualnie zobrazować danymi porównawczymi za lata ubiegłe z ruchu ludności wzgl. rozwoju handlu i przemysłu, o ile te dane Pan Wojewoda posiada).

6. Sprawozdania z wykonania budżetów zainteresowanych związków komunalnych z 3-ch ostatnich lat oraz preliminarz budżetowy na rok bieżący.

7. Próbne budżety powiatowych związków komunalnych w ich nowych granicach, uwzględniające wszystkie możliwe źródła dochodowe, sporządzone przez urzędnika Urzędu Wojewódzkiego na podstawie danych, dostarczonych przez zainteresowane powiatowe związki komunalne, z krótkim uzasadnieniem wysokości prelimitowanych pozycji i dołączeniem materiałów finansowych.

8. Umotywowane uchwały organów uchwalających związków komunalnych, które ma dotknąć projektowana zmiana granic (powiatowych związków komunalnych, gmin miejskich i wiejskich) i ewent. zarzuty lub sprzeciwu czynników zainteresowanych.

9. Opinie: kolegum Wydziału Wojewódzkiego, właściwych starostów, właściwych prezesów izb skarbowych, właściwych prezesów sądów apelacyjnych, urzędów ziemskich oraz innych władz i urzędów, których wypowiedzenie się w danym wypadku może się przyczynić do właściwego rozstrzygnięcia sprawy, uwzględniającego wszystkie słuszne postulaty zainteresowanych czynników.

10. W razie zamierzonego przeniesienia siedziby władz powiatowych lub utworzenia nowego powiatu dla administracji ogólnej.

a) plan budynków, przeznaczonych na pomieszczenie władz i urzędów, i ewentualnie plan i przewidywany kosztorys budynków, mających być wzniesionymi z dołączeniem opinii Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych,

b) ewentualnie prawomocna uchwała odnośnej Rady Miejskiej o zobowiązaniu się gminy do dostarczenia wzgl. wybudowania odpowiednich budynków na pomieszczenie władz i urzędów i do dostarczenia mieszkań dla urzędników z dołączeniem opinii Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych co do możliwości zapewnienia urzędnikom odpowiednich mieszkań przez gminę.

Wykaz dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych (bitych i gruntowych), z podaniem długości i stanu oraz ewent. kolejek dojazdowych, a to: a) w dotychczasowych granicach powiatów i b) w granicach powiatów zaprojektowanych.

11. Wyszczególnienie przedsięwzięć, zakładów i innych obiektów majątkowych, należących do powiatów

wych związków komunalnych, któreby przy wprowadzeniu projektowanych zmian granic miały ulec podziałowi.

W końcu zwracam uwagę P. P. Wojewodów, by przy przedkładaniu wniosków mieli na uwadze wskazówki, dotyczące formy tych wniosków, podane do wiadomości w okólniku Min. Spr. Wewn. Nr. 71 z dn. 9 lipca 1923 r. (Nr. AO. 2269) oraz zarządzenie dotyczą-

ce terminu przedkładania wniosków w sprawach zmian granic powiatów (okólnik Min. Spr. Wewn. Nr. 36 z dn. 29 stycznia 1927 r. Nr. OL. 12819/27).

Do czasu uzgodnienia granic powiatów autonomicznych z granicami powiatów politycznych na terenie czterech województw południowych powyższe wskazówki mają również zastosowanie do spraw o zmianę granic obszarów działania reprezentacji powiatowych.

Z życia samorządu

DZIAŁALNOŚĆ SEJMIKU STOPNICKIEGO W ROKU BUDŻETOWYM 1927/28.

Rolnictwo. Prace w kierunku podniesienia rolnictwa na terenie powiatu prowadzi instruktor rolny, który obsługuje 20 Kółek Rolniczych. W roku budżetowym 1927/28 odbył 192 wyjazdy służbowe. Jesienią 1927 r. przeprowadzono 28 doświadczeń ze stosowaniem nawozów sztucznych, a na wiosnę r. b. 6 doświadczeń.

W powiecie istnieje 11 spółek wodnych, mających na celu przeprowadzenie osuszenia pól i łąk. Niektóre z nich już przeważną część pracy wykonały, inne zaś oczekują zatwierdzenia planów i kosztorysów.

W roku bieżącym komasuje się 3 wsie, a uchwał komasacyjnych przeprowadzono około 30, jednak brak geometrów wstrzymuje przeprowadzenie scalenia.

W 1927 r. przystąpiono do zalesiania nieużytków i wysadzono 300.000 sztuk sadzonek, zalesiając przypuszczalnie około 30 morgów. Nadto założono szkółkę sosny i wikliny, w której wysiano 30 kg. nasienia i wyprodukowano 1 milion sztuk sadzonek wikliny w 5-ciu odmianach.

Zimową porą urządzono 11 trzechdniowych kursów rolniczych, z czego 5 ogólnorolniczych, a 6 specjalnych dla gospodyń wiejskich. Kursy te cieszyły się nadzwyczajnym powodzeniem, o czym świadczyła bardzo liczna frekwencja, a ponadto kobiety, zachęczone wykładami, postanowiły prowadzić systematyczną pracę nad podniesieniem swej wiedzy zawodowej i w tym celu założyły Koła Gospodyń Wiejskich. Wyświetlane na kursach przez instruktora filmy z dziedziny hodowli przy pomocy nabytego przez Wydział Powiatowy kina wędrownego nie tylko urozmaiciły wykłady, ale i ułatwiły ich zrozumienie. Celem zaznajomienia drobnych rolników z hodowlą i selekcją roślin, urządzono wycieczkę do Kwasowa, w której wzięło udział 42 gospodarzy, w tem 5 kobiet. Nadto urządzono 2 pokazy bydła, jednakże spędy były nieliczne, gdyż rolnicy odnosili się nieufnie do pokazów, podejrzewając w nich ukrytą rekwizycję. Dopiero wydanie nagród i sposób prowadzenia oceny bydła odparł tę nieufność. Dzięki subwencji Wydziału Powiatowego Okręgowy Związek Kółek Rolniczych uruchomił w Stopnicy pierwszą w powiecie stację czyszczenia zboża, na której oczyszczono 150 q zboża ozimego, i 50 q zboża jarego. Uprzemysłowienie gospodarstw rolnych przy pomocy przeróbki mleka na masło postąpiło znacznie naprzód. W roku budżetowym 1927/28 było czynnych 6 mleczarni spółdzielczych, które łącznie przerobiły 447.455 litrów mleka, produkując 18.738 kg. masła. Za dostarczone mleko wypłacono dostawcom zł. 89.791,34. Poszczególne mleczarnie, nie posiadające dostatecznego kapitału na prowadzenie przedsiębiorstwa, przychodzi z pomocą Wydział Powiatowy przez udzielanie pożyczek. Celem zwalczania różycy u świń, przeszkolono 21 byłych sanitariuszy wojskowych, którzy, mieszkając w różnych punktach powiatu, przeprowadzają szczyplenia ochronne trzody surowicą przeciwróżycową. W roku budżetowym 1927/28 spradzono 50 l. surowicy i zaszczepiono około 3500 sztuk świń. Od września 1927 r. rozpoczął pracę sejmikowy lekarz weterynaryjny w Stopnicy, gdzie urządzono ambulatorjum dla zwierząt domowych.

Budownictwo ogniotrwałe. W roku 1927/28 produkcja dachówek w porównaniu z rokiem 1926 wzrosła przeszło o 50% (w r. 1927 wyrobiono 694.175 sztuk dachówek i 14.483 szt. gąsiorów, a w r. 1926 405.201 szt. dachówek i 8727 szt. gąsiorów). Ciągły wzrost zapotrzebowania na wyroby cementowe skłonił Wydział Powiatowy do rozpoczęcia budowy stałego budynku muro-

wanego na wytwórnię z salą roboczą, w której znajdują pomieszczenie 24 maszyny do wyrobu dachówki. Budowę rozpoczęto w lipcu 1927 r. i obecnie jest na ukończeniu. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w zrozumieniu doniosłości poczynił Sejmikowi w dziedzinie budownictwa ogniotrwałego udzielił Sejmikowi długoterminową pożyczkę ulgową w wysokości 30.000 zł. na rozbudowę wytwórni a nadto przydzielił 5 maszyn do wyrobu dachówki i 1000 podkładek. W końcu roku budżetowego 1927/28 wytwórnia rozpoczęła najpierw wyrób rur betonowych i cembrowin na studnie. Zapotrzebowanie na powyższe wyroby wzrosło do tego stopnia, że produkcja odbywa się na dwie zmiany.

UCHWAŁA SEJMIKU CZĘSTOCHOWSKIEGO W SPRAWIE ZACIĄGIENIA POŻYCZKI NA BUDOWĘ DRÓG CELEM ZATRUDNIENIA BEZROBOTNYCH

Z funduszy Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej związki komunalne mogą otrzymywać pożyczki i subwencje na inwestycje z warunkiem, że:

- 1) przy projektowanej inwestycji zatrudnieni będą bezrobotni, pobierający zapomogi z funduszy państwowych;
- 2) przedstawiony będzie szczegółowy plan, oraz kosztorys robót z wymienieniem terminu uruchomienia robót i okresu czasu, w którym będą mogli oni być zatrudnieni;
- 3) przedstawione będzie zaświadczenie P. U. P. Pracy, że będzie miał odpowiednią ilość zapotrzebowanych robotników;
- 4) związek komunalny zobowiąże się pieniądze uzyskane z pożyczki użyć wyłącznie na wypłatę zarobków robotnikom, zatrudnionym wskutek otrzymania pożyczki, oraz podda się kontroli Urzędu Wojewódzkiego, wzgl. podległych mu organów, w zakresie wydatkowania otrzymanej pożyczki wzgl. subwencji.
- 5) Związek komunalny da zabezpieczenie pożyczki.

W związku z tem Wydział Pow. na posiedzeniu swem w dniu 21 lipca r. b. postanowił wystąpić na Sejmik z wnioskiem o zaciągnięcie pożyczki na powyżej wymienionych warunkach, którą uzyskać można na lat 6, przy oprocentowaniu 4% w stosunku rocznym w sumie 464.000 zł., jak również wystąpić o przyznanie subwencji w kwocie 232.000 zł. Fundusze w ten sposób uzyskane przeznaczyć na dalszą budowę dróg w powiecie, przy których to robotach zatrudnić 920 robotników.

Po krótkiej na ten temat dyskusji Sejmik Powiatowy zgodnie z wnioskiem Wydziału Powiatowego jednogłośnie postanowił wystąpić za pośrednictwem Województwa Kieleckiego do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o przyznanie z funduszy państwowych, przewidzianych w budżecie tegoż Ministerstwa, a wypłacanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, pożyczki długoterminowej w kwocie 464.000 złotych w złocie na lat 6 przy oprocentowaniu na 4% w stosunku rocznym na rzecz dalszego prowadzenia rozpoczętej budowy dróg bitych w powiecie.

Jednocześnie Sejmik Częstochowski zobowiązuje się:

- 1) za uzyskaną pożyczkę zatrudnić 920 bezrobotnych przy budowie dróg w powiecie w czasie od 15 lipca do 30 listopada 1928 roku;
- 2) otrzymaną pożyczkę użyć wyłącznie tylko na wypłatę robotnikom, zatrudnionym wskutek otrzymanej pożyczki oraz przyjąć tych robotników z pośród pobierających zapomogi z funduszy państwowych za pośrednictwem P. U. P. Pracy;
- 3) poddać się kontroli Urzędu Wojewódzkiego wzgl. podległych mu organów w zakresie wydatkowania otrzymanej pożyczki.

Następnie Sejmik uchwalił: wystąpić do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o przyznanie mu subwencji w kwocie 232.000 złotych na akcję zatrudnienia bezrobotnych przy budowie dróg w powiecie, przyczem postanowił przyjąć wszystkie zobowiązania, wymienione w uchwale poprzedniej.

OTWARCIE LECZNICY DLA ZWIERZĄT W ZDUŃSKIEJ WOLI.

W dn. 4 ub. m. odbyło się w m. Zduńskiej Woli przy udziale ludności z okolicznych miejscowości oraz władz państwowych i samorządowych z inspektorem weterynaryjnym Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi p. Dreckim na czele otwarcie sejmikowej lecznicy dla zwierząt, zorganizowanej przez Wydział Powiatowy w Sieradzu.

Aktu poświęcenia lecznicy dokonał miejscowy proboszcz Ks. Masłowski, poczem wygłoszone zostały okolicznościowe przemówienia przez Ks. Masłowskiego, Inspektora weter. p. Dreckiego i przedstawiciela samorządu powiatowego p. Pilca, a następnie zdjęcia fotograficzne

Lecznicza jest zaopatrzona w nowoczesne urządzenia, jak embryjoton przy chorobach poporodowych, rozwieracz pyska u koni przy przeprowadzaniu skomplikowanych operacji, autokauter (przyrząd do przypalania nowotworów i rozrostów kostnych) angielski pował, ekrazer (przyrząd do podnoszenia koni z blokiem do podnoszenia zwierząt do góry wraz z zabiegów chirurgicznych). Cały komplet narzędzi przy chorobach akuszeryjnych i chorobach wymieni z kompletem narzędzi przy chorobach kopytowych.

Lecznicza zaopatrzona nie tylko w środki lecznicze pierwszej potrzeby, lecz i w środki nowoczesne, jak neosarwarsan po zarażeniu płuc oraz przy chorobach poporodowych.

Lecznicza dla przychodnich zwierząt otwarta od godz. 10 do 14 za opłatą od konia i krowy po 1.50 zł., od świni 1 zł., od psa i kota 2 zł. W razie potrzeby chore zwierzęta mogą pozostawać w lecznicy aż do wyleczenia za pokryciem kosztów ich żywienia.

Lecznicza prowadzona jest pod kierownictwem sejmikowego lekarza weterynaryjnego p. Włodzimierza Chmielewskiego.

KASA OSZCZĘDNOŚCI POW. KOŁOMYJSKIEGO.

Dzięki usilnym zabiegom Dr. Skwarczyńskiego, obecnego Starosty kołomyjskiego, powstała w Kołomyjskim powiecie nowa placówka gospodarcza a mianowicie: „Komunalna Kasa Oszczędności samorządowego powiatu kołomyjskiego z siedzibą w Kołomyi”.

Kasa podjęła swe czynności dnia 14-tego czerwca 1928 r. a terytorjalny jej zakres działania obejmuje powiaty polityczne kołomyjski i peczeniżyński.

Jak bardzo potrzebną jest ta Instytucja dla ludności powiatu, świadczą o tem ta okoliczność, że od chwili podjęcia czynności przez Kasę przewinęło się przez jej biura przeszło 2.000 stron zabiegających o pożyczki, lub też składające swe drobne oszczędności na książeczki oszczędnościowe Kasy.

Nowopowstała Kasa Oszczędności udziela kredytu rolnikom na 12% w stosunku rocznym plus 1% kosztu administracyjnego.

Dalszem zadaniem Komunalnej Kasy Oszczędności jest gromadzenie oszczędności przez przyjmowanie wkładów na książeczki oszczędnościowe. Wkłady oszczędnościowe przyjmuje Kasa w złotych i dolarach, oprocentowując pierwsze z nich t. j. wkłady złotowe po 8%, drugie zaś po 7% w stosunku rocznym. Oprócz tego Kasa będzie finansować wszelkie realne imprezy gospodarcze o ile będą one miały na celu podniesienie w pierwszym rzędzie rolnictwa w powiecie.

Organami Kasy są:

Rada Kasy i Zarząd Kasy. Rada Kasy składa się z 14-tu członków. Zarząd Kasy składa się z 4 członków.

Dodać jeszcze należy, że powiat kołomyjski gwarantuje całym swoim majątkiem za wkłady oszczędnościowe i wszelkie inne zobowiązania Kasy, zatem wszelkie interesa zawierane z Kasą są bezwzględnie pewne, a lokaty w Kasie mają całkowite zabezpieczenie.

Kasa ma zapewnienie kredytu w Banku Gospodarstwa Krajowego, od którego otrzymała już 30.000 zł. w formie lokaty na książeczki oszczędnościowe a ma przyrządzone jeszcze 50.000 zł. tudzież 80.000 zł. na kredyt rękodzielniczy tudzież w Banku Rolnym w formie kredytu na przesiewy i redyskonto weksli.

Z POWIATU TURECKIEGO.

W dniu 4 lipca przez całe terytorjum, powiatu tureckiego przeszedł wielki huragan, wyrządzając w większości gmin bardzo poważne szkody, nie tylko w zasiewach, ogrodach i zadrzewieniach, ale także w zabudowaniach. W wielu gospodarstwach zostały doszczętnie zniszczone wszelkie budynki, a przedewszystkiem stodoły, których w przybliżeniu runęło kilkaset, licząc po kilkadziesiąt w każdej gminie. Są wioski, gdzie prawie wszystkie stodoły zostały powywracane. Nie obyło się również bez wypadków śmiertelnych z ludźmi i inwentarzem żywym.

W tych warunkach jest nieodzowna nagle pomoc kredytowa, ażeby dać możność gospodarstwom małorolnym wzniesienia jak najprędzej chociażby jakichkolwiek budynków na miejsce zniszczonych skutkiem nawałnicy.

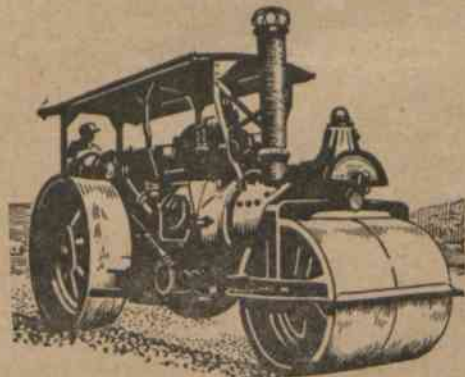
Gminiaci w tych gminach, gdzie zaistniały kasy gminne pożyczkowo - oszczędnościowe, całą nadzieję pokładali w tych instytucjach, lecz i z tej strony spotykają się przeważnie z zawodem, gdyż brak jest kapitału obrotowego na załatwienie wszystkich zgłoszeń o pożyczki.

Wobec czego i pragnąc przyjść chociażby z minimalną pomocą poszkodowanym mieszkańcom powiatu, Wydział Powiatowy, w wykonaniu jednomyślniej uchwały Sejmiku, jaka zapadła w dniu 12 lipca postanowił wystąpić do Państwowego Banku Rolnego z usilną prośbą o uwzględnienie wniosków Zarządów Kas Gminnych pożyczkowo - oszczędnościowych, które napłyną z powiatu tureckiego, popartych przez właściwe Rady Gminne o udzielanie gminnym kasom pożyczkowo - oszczędnościowym specjalnych kredytów na udzielenie krótkoterminowych drobnych pożyczek gospodarzom małorolnym.

Walce szosowe parowe
stynnego fabrykatu „HEILBRONN“
 1 i 2 cylindrowe od 9 — 18,4 tonn,
 z miedzianymi paleniskami.

Juljusz Weiss,
Koleje polne, leśne i fabr.
we Lwowie.

Rok założenia 1899.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Zamierzenia inwestycyjne m. st. Warszawy na rok budżetowy 1928/29 *)

Wskutek niedbałej i biurokratycznej gospodarki władz rosyjskich, a następnie „wojennej” gospodarki okupantów niemieckich, zarząd m. st. Warszawy, jako największego miasta w Polsce a pozatem jako stolicy Państwa, znalazł się zaraz po wojnie światowej w trudnej sytuacji, z jednej bowiem strony otworzyło się pole do pilnych i licznych prac inwestycyjnych nieomal w każdej dziedzinie gospodarki miejskiej, a z drugiej — finanse miasta były niewystarczające. Stąd też poważne braki i zaniedbania w różnych dziedzinach, czy to chodzi o środki komunikacyjne, czy o szpitalnictwo, o szkolnictwo powszechne, bruki, kanalizację, wodociągi itd., nie mogły i nie mogą być szybko usunięte; potrzeba na to wielkich kapitałów i czasu. Tymczasem opinia publiczna, nie wnikając zbyt w istotę rzeczy, często nie szczeniła i nie szczeni zarządowi miasta cierpkich uwag i przykrych zarzutów. A jednak, zajmując stanowisko obiektywne, przyznać trzeba, że zarząd m. st. Warszawy dużo już zrobił w ciągu ostatnich lat; dla przykładu wspomnę tu chociażby o dużej rozbudowie sieci linii tramwajowych, o mechanicznem oczyszczaniu miasta, o udoskonaleniu straży ogniowej, itd. Wszystkie dokonane prace atoli skromnie wyglądają wobec wielkiego planu zamierzonych inwestycji na rok budżetowy 1928/29. Leży przede mną budżet nadzwyczajny m. st. Warszawy na rok 1928/29, zamykający się imponującą sumą zł. 126.743.676 w wydatkach i takąż sumą w dochodach. Jest to budżet nawskroś inwestycyjny, gdyż poza nielicznymi wyjątkami, prawie wszystkie wydatki przeznaczone są na różnego rodzaju inwestycje bądź produkcyjne, bądź nieprodukcyjne w prywatno-gospodarczem znaczeniu tych określeń.

Do *produkcyjnych* (rentujących się) inwestycji należy zaliczyć w całości zamierzone inwestycje w przedsiębiorstwach miejskich, na które miasto udzieli przedsiębiorstwom pożyczek inwestycyjnych w następujących sumach:

Przedsiębiorstwom wodociągów i kanalizacji	zł. 9.480.000.—
Tramwajom Miejskim	„ 12.940.000.—
Miejskim Zakładom Gazowym	„ 10.000.000.—
Miejskim Zakładom Zaopatrywania Warszawy	„ 4.550.000.—
Rzeźniom i Targowiskom Zwierzęcym	„ 1.300.000.—
Administracji Gospodarstwa Rolnego i Leśnego	„ 250.000.—
Zakładom Oczyszczania Miasta	„ 4.700.000.—
Razem	zł. 43.220.000.—

*) Podajemy w „Samorządzie”, ponieważ — sądzymy — gospodarka stolicy Państwa, zajmować może każdego obywatela. (Przyp. Red.).

Największych i najkosztowniejszych inwestycji wymaga *Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji*, które będą mogły być dokonane nie w ciągu jednego roku, lecz kilkunastu lat. Należy bowiem pamiętać, że Warszawa od r. 1914 do 1928 prawie czterokrotnie powiększyła swój obszar, a ludność jej z 884.500.— wzrosła do liczby 1.030.000 mieszkańców, gdy tymczasem urządzenia kanalizacyjno - wodociągowe przez cały szereg lat wcale się nie rozbudowały. Potrzeby więc w tej dziedzinie są największe i najbardziej dają się odczuwać ludności przedmieść. Z całego programu robót wodociągowo-kanalizacyjnych, który — jak wynika z referatu wygłoszonego przez prof. d-ra Jerzego Michalskiego przy rozpatrywaniu budżetu nadzwyczajnego m. st. Warszawy na r. 1928/29 (p. Dziennik Zarządu m. st. Warszawy z dnia 22.II.1928 r.) — obliczony jest na zł. 139 milionów, w roku budżetowym 1928/29 będą mogły być dokonane najpilniejsze inwestycje, a mianowicie: budowa przewodów wodociągowych na przedmieściach i krańcach miasta, budowa kanałów długości 3.095 metrów, rozszerzenie centralnych urządzeń na stacji filtrów w celu podniesienia ich wydajności, budowa stacji pomp kanałowych na Żoliborzu, budowa osadników dla ścieków kanałowych całej Warszawy lewobrzeżnej w celu usunięcia znacznej części nieczystości, wpadających obecnie do Wisły pod Bielaniami oraz rozszerzenie istniejącej Stacji Doświadczalnej dla oczyszczania ścieków kanałowych, zakończenie robót przygotowawczych i badań nad wodociągiem oddzielnym dla Pragi, który ma na celu odciążenie Stacji Filtrów, wreszcie dokończenie budowy domu administracyjnego przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji i budowa domu dla Stacji próbnej wodomierzy.

Co się tyczy *tramwajów miejskich*, to zamierzone inwestycje idą w kierunku rozszerzenia sieci i powiększenia taboru tramwajowego (nowe tory, nabycie wozów letnich, wozów motorowych osobowych i wozów motorowych towarowych), w kierunku nowych urządzeń i dokończenia już rozpoczętych (uzupełnienie sieci kabli, budowa warsztatów drogowych, dalsze rozszerzenie warsztatów wagonowych, budowa domu stacyjnego na Woli, budowa nowego magazynu, wykończenie remizy i domu stacyjnego na Pradze i t. p.), dalej — projektowane jest a tak bardzo pożądane rozszerzenie sieci komunikacji autobusowej (nowe autobusy, warsztaty autobusowe, dokończenie garażu i domu administracyjnego na Pradze itp.), wreszcie w kierunku urządzeń o charakterze społecznym, związanych z przedsiębiorstwem tramwajów miejskich, a więc dokończenie domu mieszkalnego przy gmachach szkolnych na Woli, dokończenie budynków dla kolonji letnich dla dzieci pracowników, budowa domów mieszkalnych dla pracowników i budowa przedszkoli w Mokotowie i na Pradze.

Do najważniejszych z zamierzonych inwestycji w *Gazowni Miejskiej* należy przede wszystkim udułowienie pieców destylacyjnych, a następnie dalsze rozszerzenie sieci przewodów podziemnych do gazu. Obie te inwestycje są pilne i konieczne, bowiem obecne piece daleko odbiegają od nowoczesnych wymagań technicznych, a przytem piecownia w gazowni na Woli znajduje się w stanie ruiny, zaś rozszerzenie sieci przewodów podziemnych domagają się na gwałt przedmieścia Warszawy, głównie Pełcowizna, Nowe Bródno, Powązki, Marymont, Ochota, Mokotów i Siesce, gdzie ulice są nieoświetlone ani gazem, ani elektrycznością.

Inne inwestycje w *Gazowni* są mniej zasadnicze i głównie wiążą się z wyżej wymienionymi.

Wreszcie cały szereg inwestycji zaprojektowano w Miejskich Zakładach Zaopatrzenia Warszawy, w Rzeźniach, w Agriku i Zakładach oczyszczania miasta, a prawie wszystkie te inwestycje mają na celu *usprawnienie* działalności wymienionych przedsiębiorstw.

Rzućmy teraz okiem na inwestycje *nieprodukcyjne* w prywatno - gospodarczym tego słowa znaczeniu. Potrzeby w tej rozległej dziedzinie są ogromne, to też przewidziano inwestycje w różnych działach gospodarki administracyjnej.

A więc przede wszystkim Magistrat m. st. Warszawy postanowił dać miastu porządek bruki i chodniki, jak przystało na stolicę i jak zresztą wymaga tego wielki ruch kołowy, a że wziął się do roboty z wielkim zapędem i na wielką skalę, to mieszkańcy miasta nieomal na każdym kroku odczuwają. Na wybrukowanie ulic przeznaczono w budżecie nadzwyczajnym zł. 2.800.000; jest to kwota wcale pokaźna, lecz nie koniec na tem, bowiem zaprojektowane jest pozatem ułożenie 114.251 metr. kw. powierzchni jezdni i chodników, ułożenie 8.535 metr. kw. powierzchni samych chodników, dalej — budowa chodników, jezdni i dróg gruntowych z gruzu i leszu 104.775 metr. kw., wreszcie roboty ziemne na ulicach i budowa nowych ulic na Saskiej Kępie.

Poważną inwestycją dla wojska będzie musiało miasto wykonać, przez wybudowanie pomieszczeń dla wojska na terenach za Powązkami a to w związku z wykupem Cytadeli. Kredyt na ten cel — 8 milionów zł.

Na inwestycje *szkolne* przeznaczono 10 milionów zł. a mianowicie:

- 1) wykończenie budowy 4 gmachów szkół powszechnych zł. 4.300.000;
- 2) wykończenie 2 gmachów szkół rękodzielniczych z domami mieszkalnymi zł. 2.000.000;
- 3) na projekty i rozpoczęcie budowy 4 gmachów szkół powszechnych oraz 1 gimnazjum zł. 3.000.000;
- 4) na umeblowanie 4 nowych gmachów szkół powszechnych i 2 gmachów szkół rękodzielniczych, urządzenie ogrodów szkolnych itp. zł. 700.000.

Pomyślano następnie o inwestycjach, mających na celu podniesienie *zdrowotności* publicznej, a więc zamierzono wybudować wielki zakład kąpielowy przy ul. Leszczyńskiej (prelimin. kredyt zł. 3.500.000), wybudować trzy ośrodki zdrowia w różnych dzielnicach miasta, dalej zł. 400.000 — przeznaczono na wykończenie budowy stacji higieny zapobiegawczej w Grochowie, zł. 500.000, na nadbudowę domu Instytutu Higienicznego przy ul. Nowogrodzkiej, wreszcie odpowiednie kredyty uchwalono na budowę zakładu kąpielowego na Peł-

cowiznie i urządzenie plaży na Wiśle.

W *szpitalnictwie* mają być dokonane następujące inwestycje:

- dokończenie przebudowy kuchni w szpitalu Dzieciątka Jezus zł. 500.000;
- przebudowa pawilonu dla umysłowo chorych w szpitalu starozakonnych zł. 200.000;
- budowa domu administracyjnego w szpitalu Przemienienia Pańskiego — zł. 600.000;
- dokończenie budowy kotłowni, wag, parkanów i budynku gospodarczego w szpitalu św. Stanisława — zł. 870.000;
- przebudowa pralni i kuchni oraz dokończenie budowy pawilonu dla prostytutek w szpitalu św. Łazarza — zł. 200.000.

W dziedzinie *opieki społecznej* miasto zamierza dokończyć budowę pawilonu głównego w Domu Schronienia Starozakonnych (zł. 200.000), prowadzić dalsze roboty przy budowie Domu Opieki dla opuszczonych dzieci starozakonnych przy ul. Płockiej (zł. 1.300.000), dokończyć budowę oficyny dla bursy przy ul. Żelaznej (zł. 190.000) itp. Wreszcie należy wspomnieć o zamierzonej budowie kolonji dla umysłowo - chorych, na co przeznaczono kredyt zł. 1.148.400.

W dziedzinie *kultury i sztuki* są w planie dwie inwestycje, a więc budowa gmachu dla Muzeum Narodowego (zł. 2.500.000) i budowa pomieszczeń w Ogrodzie Zoologicznym (zł. 200.000).

Poważny kredyt (zł. 4.500.000) przeznaczono na budowę nowych hal i targowisk.

Jest jeszcze jedna b. ważna dziedzina, w której inwestycje są bodaj najpotrzebniejsze i mają doniosłe znaczenie pod każdym względem, to *budownictwo domów mieszkalnych*. Na budowę domów mieszkalnych preliminowano zł. 12.100.000 — a pozatem zł. 1.600.000 — na budowę domów dla bezdomnych. Brak wyjaśnień w budżecie czyni te sumy tajemniczymi, bowiem niewiadomo, ile to domów ma stanąć za te pieniądze i ile mają te domy zawierać mieszkań. Biorąc pod uwagę same cyfry kredytów na ten cel (zł. 13.700.000) trzeba, moim zdaniem, powiedzieć, że niestety akcja miasta w tym kierunku jest zbyt skromna. Wobec niezmiernie ciężkiej sytuacji mieszkaniowej w Warszawie, gdzie dziesiątki tysięcy mieszkań jest przeludnionych a liczne rzesze bezdomnych gnieźdzą się w barakach, na strychach lub nawet nocują pod mostem, — wobec tak ciężkiego kryzysu mieszkaniowego, jakiego się nie spotyka w żadnym mieście zagranicą, budowa domów mieszkalnych jest najważniejszym zadaniem gminy i na budowę tych domów powinno pójść przynajmniej 25 — 30% budżetu nadzwyczajnego. Niektóre inwestycje, aczkolwiek potrzebne, możnaby jeszcze na kilka lat odłożyć (jak np. budowę gmachu dla Muzeum Narodowego, ogród Zoologiczny, szalety podziemne, nowe hale i targowiska) i wskutek tego nie stałoby się żadne nieszczęście, ale nieszczęściem właśnie jest niezaspokojenie w znacznym stopniu głodu mieszkaniowego. I jeżeli rozchodzi się o ogólną ocenę zamierzeń inwestycyjnych miasta Warszawy, to ujemną ich stroną jest właśnie na zbyt małą skalę pomyślana akcja budowy domów mieszkalnych.

Wreszcie są przewidziane jeszcze inwestycje w dziedzinie *bezpieczeństwa publicznego*, a wszystkie one dotyczą straży ogniowych.

Wspomniałem powyżej o inwestycjach najważniejszych, chcąc bowiem wymienić wszystkie, trzeba by napisać cały tom o dużych rozmiarach.

Na pokrycie wydatków, związanych z zamierzonymi pracami inwestycyjnymi, służą głównie pożyczki na ogólną sumę zł. 118.362.000, wśród których największą

jest pożyczka amerykańska — zł. 72.616.500 — a następnie pożyczki z Banku Gospodarstwa Krajowego — zł. 27.245.500.

Plan robót inwestycyjnych zakreślony na wielką skalę, idzie teraz tylko o należyte jego wykonanie.

Z. Pawlak.

Z GMIN

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GMINY KLECKIEJ W ROKU 1927/28. Na posiedzeniu Rady Gminnej gm. Kleckiej w dniu 25.VII r. b., przewodniczący wójt gminy p. Stanisław Borkowski odczytał radnym następujące sprawozdanie z działalności zarządu w roku 1927/28, I i II kwartale 1928 r.

S z k o l n i c t w o. W roku szkolnym 1927/28 funkcjonowało 23 szkoły. Opał dostarczony dla każdej szkoły po 10 metrów, wszystkie szkoły zostały zaopatrzone w niezbędne umeblowanie jak to: ławki, szafy, stoły, krzesła oraz przedmioty gospodarcze, umywalki, miednice, spluwaczki, kubki do wody, ręczniki i mydło.

S p r a w y p o d a t k o w e. Państwowego podatku gruntowego zalegało na dzień 1.IV.1927 r. — 42.884 zł. 86 gr., ściągnięto 32.023 zł. 37 gr., pozostało zaległości na dzień 1.IV.1928 r. — 10.861 zł. 29 gr. Dodatku komunalnego do państw. pod. grunt. za 1927 r. wymierzono 3724 zł. 29 gr., ściągnięto do 1.IV.1928 r. 2517 zł. 31 gr., pozostało zaległości na dzień 1.IV.1928 rok 1206 zł. 98 gr., podatek sejmikowy drogowy zalegało na dzień 1.IV.1927 r. — 1060 zł. 96 gr., wymierzono 10.941 zł., ściągnięto 9696 zł. 23 gr., pozostało na dzień 1.VI.1928 r. — 2305 zł. 73 gr. Składka ogniowa, wymierzono i otrzymano od gminy Łańskiej 21.010 zł. 35 gr. Składka ogniowa całkowicie zrealizowana do dn. 1.IV.1928 r. Podatek gminny wyrównawczy zalegało i otrzymano od gminy Łańskiej razem 15.445 zł. 53 gr., ściągnięto 14.030 zł. 58 gr., pozostało na dz. 1.IV.1928 rok — 1.483 zł. 77 gr. Na utrzymanie gminnej 1-o konnej poczty: zalegało i otrzymano od gminy Łańskiej 4.774 zł. 90 gr., ściągnięto 4.383 zł. 89 gr., pozostało na dzień 1.IV.1928 r. — 438 zł. 06 gr.

S p r a w y d r o g o w e. W okresie wiosennym 1928 r. dokonano następujących robót na drogach gminnych:

1) Zbudowano nowy most przy wsi Suchliczach 9 x 6 metr., 2) Zrobiono mostek betonowy w Paławkowiczach średni, 3) zrobiono mostek betonowy w Zubkach mniejszy, 4) zrobiono mostek betonowy przy Błaczynie większy z podwójnym wylotem, 5) zrobiono 2 mosty betonowe przy fol. Krasnymstaw, większy i mniejszy, 6) założono przepust średni przy fol. Studeniec, 7) zrobiono mostek betonowy przy Ordzie większy, drugi mostek betonowy przy Ordzie w toku.

Zakupiono kamieni na brukowanie grobli przy wsi Siekierzycach 80 metr. Zakończono roboty na drogach gminnych na odcinkach: 1) na grobli przy fol. Kiełbasiczach, 2) na grobli przy wsi Łukawcach, 3) na grobli przy fol. Mińkiewiczach i Studencu, 4) na grobli przy

wsi Szczepiczach, na grobli przy maj. Kuncowszczyzna, 6) na grobli przy maj. Krasnymstawie.

S p r a w y g o s p o d a r c z e. 1) Przebudowano budynek gospodarczy przy Urzędzie Gminnym, 2) zakupiono siatki druciane ocynkowane dla ogrodzenia placu gminnego, 3) obstalowano 1000 sztuk drzewek owocowych (dziczek) rocznych i nasion tych drzewek dla założenia szkółki przy Urzędzie Gminnym, 4) zakupiono drzewa opałowego dla szkół i gminy, a mianowicie: olchowego 87 metr. za gotówkę, brzoźowego 100 metr. za gotówkę, brzoźowego 100 mtr. na kredyt.

JAK WYGLĄDA SAMORZĄD NA TERENIE POWIATU GRODZIENSKIEGO. W dniach 31 lipca i 1-go sierpnia odbywał się w Grodnie zjazd wójtów, burmistrzów i sekretarzy gminnych. Porządek dzienny zjazdu obejmował zakres poruczony i własny. Zjazd otworzył p. starosta Robakiewicz, który wytknął błędy w pracach urzędów gminnych, nawołując do najszerszego przejawiania w pracy inicjatywy i rozwinięcia szerokiej działalności społecznej. „Praca gmin nie powinna ograniczać się do mechanicznego wykonywania poleceń dawanych zgóry, lecz powinna wykazywać inicjatywę własną w ramach obowiązujących przepisów. Gmina musi być przygotowana do coraz szerszych zadań, które Państwo na Samorząd wkładać będzie, a zadań tych nie będzie zdolna wypełnić, nie nauczywszy się kroczyć samodzielnie i nie wyrobiwszy w sobie poczucia odpowiedzialności. Do pracy nad rozwojem gospodarczym stanąć winny jednostki z wszystkich warstw społecznych, — którym tylko leży na sercu dobro gminniaków, a nie tej czy innej partji politycznej. Najważniejszą rolę w naszym życiu gospodarczym odgrywa ziemia. I na tę dziedzinę gminy muszą zwrócić specjalną uwagę i właściciela tej ziemi wciągnąć należy do pracy samorządowej. Abyśmy osiągnęli dobrobyt, moc wewnętrzną potęgę obronną na zewnątrz, musimy pracować uczciwie, umiejętnie i sumiennie administrować dobrami społecznymi i dla tych celów nie szczędzić ofiar i poświęcenia. Jako szef administracji ogólnej wymagam inicjatywy, bo życie nas wyprzedza, Państwa zachodnie wyprzedziły nas o 50 lat, to też ten czas nadrobić musimy pracą stałą i ciągłą”. Z innych przemówień podnieść chciałbym przemówienie p. inspektora sam. Grzybowskiego. Mówca podkreślił, że gminy za dużo tracą czasu na biurową pracę, a to dla tego, iż nie jest ona ujęta w planowe ramy. System dotychczasowy — biurowy dla odwalania kawałków musi być zastąpiony systemem planowo rozłożonej pracy. Czas to pieniądz, a system tego czasu ułatwia pracę. Gminy powinny zapoznać się z ustawami tak z zakresu poruczonego, jak i

zakresu własnego, bo tylko znajomość ustaw jest podstawą dobrze wykonywanej pracy biurowej. Poza znajomością ustaw, mają gminy bardzo szerokie pole do działania na wsi, gdzie całą energję należy włożyć, by śpiączkę gromad obudzić z letargu w kierunku społecznym. Gminy muszą uporządkować swoje biblioteki, a gdzie takowych niema, należy natychmiast założyć.

Gospodarka samorządowa powinna być oparta na rozsądnie przemyślanym planie".

STAROSTWA GRODZKIE. Od d. 23 ub. m. cztery ekspozytury kom. rządu przestały istnieć. Tegoż dnia powstały trzy starostwa grodzkie: starostwo grodzkie Warszawa — południe przy ul. Szpitalnej 7, starostwo grodzkie Warszawa — północ przy pl. Dąbrowskiego 3 i starostwo grodzkie Warszawa — Praga przy ul. Szerokiej 22.

Starostwo grodzkie Warszawa — południe obejmuje 1, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20/21, 23 i 1 komisariat kolejowy, starostwo grodzkie Warszawa — północ — komisariaty: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 19/22, 26 i 2 komisariat kolejowy, wreszcie starostwo grodzkie Warszawa — Praga — 14, 15, 17, 18, 24, 25 komisariaty oraz 3 i 4 kom. kolejowe i kom. wodny.

We wszystkich nowych sprawach od 23 ub. m. zwracać się należy do właściwych starostw, zgodnie z miejscem zamieszkania. Stare podania załatwiane będą tam, gdzie były złożone.

W sprawach paszportów zagranicznych należy się zwracać do biura paszportów zagranicznych i wiz dla cudzoziemców, wspólnego dla wszystkich starostw i mieszczącego się w dotychczasowym lokalu przy ul. Senatorskiej 16. W sprawach wojskowych należy się zwracać również do biura dotychczasowego, mieszczącego się tamże.

REGULACJA MIAST. Ministerstwo Robót Publicznych nakazało magistratom wszystkich większych miast przedstawienie w najbliższym czasie okręgowym dyrekcjom robót publicznych, własnych planów regulacji miast. Jednocześnie mają dostosować inspekcje budowlane samorządów miejskich swe przepisy statutowe do nowej ustawy budowlanej.

POŻYCZKA NA REMONT ZAGROŻONYCH DOMÓW. Na jednym z poprzednich posiedzeń Komitet Rozbudowy m. Wilna uchwalił wystąpić do Rady Miejskiej z wnioskiem o wyjednanie w Banku Gospo-

darstwa Krajowego IV-ej pożyczki na remont zagrożonych domów w sumie 50.000 zł., z tem, że suma ta ma być zużyta na udzielanie właścicielom nieruchomości pożyczek udzielanych na zgłoszone podania, jako też na wykonanie remontów w drodze przymusowej, na rachunek właścicieli.

Pożyczka zabezpieczona zostaje dochodami gminy m. Wilna. Spłata nastąpi w 10 różnych ratach półrocznych.

WIELKI OGRÓD I BASEN DLA DZIECI. Magistrat m. Katowic oddał do użytku publicznego nowy ogród miejski koło placu Andrzeja. Ogród ten jest przeznaczony przede wszystkim dla dzieci. Posiada on basen do pływania, piękne planty, i plażę piaskową oraz huśtawki. W ogrodzie umieszczono wiele ławek. Koszty urządzenia ogrodu wyniosły około 50.000 zł. Nad budową jego pracowali wyłącznie bezrobotni. Basen kąpielowy dla dzieci na publicznym placu jest pierwszym takim urządzeniem w Polsce. Woda, doprowadzana do basenu z wodociągu, odpływa regularnie. Kąpiel i plażowanie dzieci odbywają się w strojach kąpielowych, pod okiem rodziców lub opiekunów. Dorosłym osobom kąpać się w tym basenie nie wolno.

MAJĄTEK M. WILNA. Majątek m. Wilna przedstawia wartość 73 i pół miljonów zł. Zadłużenie zaś miasta wynosi 23 i pół miljonów zł., w tem główną pozycję stanowi przedwojenna angielska pożyczka, którą bilans określa na przeszło 19 miljonów zł. Magistrat obecny na skutek poczynionych starań i układów z angielskim konsorcjum zlikwiduje jeszcze w roku bieżącym tę pożyczkę, zgodnie z traktatem wersalskim.

Nowy Magistrat w rocznym swym okresie zaciągnął pożyczkę w Banku Gospodarstwa Krajowego na sumę 1.650.000 zł., którą całkowicie zużył na inwestycje miejskie. Zaznaczyć należy, iż szacunek mienia Magistratu m. Wilna nie jest ścisły i podlega nowemu przeszacowaniu zgodnie z obowiązującymi normami i wyniesie daleko więcej niż 75 mil. zł. Zadłużenie zaś miasta spadnie do sumy nie przekraczającej 7 miljonów.

W sierpniu roku zeszłego Magistrat, przystępując do urzędowania, przyjął w kasie 73.211 zł., w dniu zaś 1 sierpnia r. b. kasa miejska i rachunki bieżące bankowe wykazywały 580.000 zł.

Rok więc pracy nowego Magistratu nie poszedł na marne.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 27.VIII. 1928).

1 dol. St. Zjedn. — 8,88 — 8,92 zł.
100 frank. szwajc. = 172,11 — 171,25 zł.
1 funt szterl. = 43,38 — 43,17 zł.
100 frank. franc. = 34,92 — 34,74 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).
W dn. 27. VIII. 1928 r.: Warszawa:
Zytop 38,5 — 38 zł.
Pszonica 49 — 50 zł.

Jęczmień 36 — 38,5 zł.
Owies stary 46 — 48 zł.

NABIAŁ.

W dn. 9.VIII. 1928 r.: Warszawa:

Mleko niezbierrane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,44 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,6 zł. mleczarskie deserowe II gat. 6,2 zł.; mleczarskie solone 5,8 zł. oselkowe 5,8 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja świeże za skrzynię (24 kopy) 210—230 zł.
Jaja świeże za sztukę 0,19 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Urząd gminy Kluki powiatu Piotrkowskiego zapytuje:

czyją własnością są grunta zakupione przez gromady na cele szkolne, wzgl. t. zw. „ziemie szkolne“ na których stoją gmimne budynki szkolne.

Odpowiedź: przed r. 1914 istniały szkoły gminne i wioskowe. Te ostatnie znajdowały się na gruntach bądź nabytych przez gromadę, bądź też na mocy ukazów z r. 1864 nadanych gromadzie, jako własność gromadzka. Z powyższego wynika, że grunta, o których mowa w pytaniu, są własnością nie gminy, lecz gromad, nawet wtedy, gdy na tym gruncie (jako na swoim) gmina postawiła budynki. Zmiana charakteru szkoły z wioskowej na gminną, czy dzisiejszą publiczną nic nie wpływa na tytuł własności samego gruntu, który pozostaje, o ile nim był poprzednio, gromadzkim, zmiana tytułu własności zależy od dobrowolnej ugody obu stron (ukaz 2 depart. senatu rosyj. z dnia 9.II 1905 r. Nr. 807).

2. *Pytanie:* magistrat m. Ślesina zapytuje:

w jakiej wysokości winien burmistrz wypłacać pensję pracownikowi, który do dn. 1.IV b. r. pobierał uposażenie wg. XII grupy, w budżecie na rok 1928-29 rada miejska przyznała mu 60 zł. miesięcznie. Wydział Pow., zatwierdzając budżet, podniósł do XII grupy płac. Obecnie na skutek odwołania rady miejskiej sprawa znajduje się w Urzędzie Wojewódzkim.

Odpowiedź: Uchwała rady miejskiej będzie prawomocną dopiero po zatwierdzeniu budżetu w całości przez władze nadzorcze; do tego czasu należy stosować kredyty miesięczne z zeszłego budżetu. (§ 1 ust. 2 rozporz. M. Spr. Wewn. z dnia 28.VI 1926 r. Dz. U. Nr. 75, p. 433). W danym wypadku do czasu rozstrzygnięcia odwołania przez Urząd Wojewódzki należy pracownikowi wypłacać XII grupę płac. W wypadku, gdyby odwołanie zostało przychylnie dla rady miej. załatwione, to magistrat winien obniżyć uposażenie pracownikowi, lecz stosując trzy miesięczne wypowiedzenie.

3. *Pytanie:* urząd gminy Regnów powiatu rawskiego zapytuje:

czy wójt winien ściągać podatki z nieruchomości ziemskiej częściowo rozparcelowanej ściśle wg. nakazów płatniczych, obejmujących w dalszym ciągu całość dóbr przed parcelacją, czy też winien osobno zwrócić się do właścicieli majątku, a osobno do parcelantów i od każdego z osobna pobrać podatek.

Odpowiedź: podstawą do pobrania podatku i ewentualnej egzekucji jest nakaz płatniczy i tylko według nakazu można pobierać podatki. W danym wypadku b. właściciele całego obszaru winni w myśl nakazu Urzędu Skarbowego zapłacić cały podatek, a następnie rozrachować się z parcelantami. O ile wójt chciał ich w tym zakresie zastąpić, to mógł, lecz w stosunku do parcelantów odmawiających zapłacenia nie mógł stosować środków egzekucyjnych, bo nakaz płatniczy opiewał nie na nich, lecz na inne osoby.

4. *Pytanie:* urząd gminy Starawieś, pow. Słonimskiego zapytuje:

czy obowiązany jest dostarczać agencji pocztowej bezpłatnie lokalu oraz środków przewozowych do wymiany poczty 3 razy tygodniowo.

Odpowiedź: nie istnieją przepisy prawne zobowiązujące gminę do takich świadczeń, ani rozporz. Min. Poczt z dn. 30.IV 1921 r. (Dz. Urz. Min. Poczt Nr. 23, p. 72) o organizacji agencji, ani żadne z późniejszych rozporządzeń takiego obowiązku nie przewiduje. Agencję deficytową może Dyrekcja Poczt i Telegr. zwinąć i celem uniknięcia tego może być wskazaniem w pewnych wypadkach, aby gmina udzieliła pewnych świadczeń na rzecz agencji, lecz nie jest to jej ustawowym obowiązkiem.

5. *Pytanie:* sekretarz magistratu w S. zapytuje:

1) na kim ciąży odpowiedzialność w wypadku, gdy magistrat wystawi zaświadczenie, oparte na zeznaniach świadków, i zaświadczenie to okaże się fałszywym, czy odpowiedzialność ciąży na urzędniku podpisującym zaświadczenie, czy na świadkach.

2) czy fałszywe zaświadczenie można unieważnić i w jakiej drodze.

Odpowiedź: 1) o ile świadkowie zeznali fałszywie, a urzędnik nie wiedział o tem, odpowiadają tylko świadkowie w myśl pkt. 2 art. 445 kod. karnego z r. 1903. W przeciwnym razie, o ile winnym fałszu jest i urzędnik, lub jedynie urzędnik, to odpowiedzialność jego ujęta jest w art. art. 667, 669 - 670 kodeksu karnego.

2) fałszywe zaświadczenie należy unieważnić, zawiadamiając o tem władzę, dla której zaświadczenie zostało wydane, i, o ile wymagają tego stosownie do rodzaju zaświadczenia odnośne przepisy, należy pomieścić odpowiednie ogłoszenie w Dzienniku wojewódzkim (§ 2 pkt. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1928 r. Dz. U. Nr. 72, p. 648).

6. *Pytanie:* Urząd gminy Tarnawatka powiatu Tomaszowskiego zapytuje:

Kto winien płacić pensję pracownikowi gminy, który jest ubezpieczony w Kasie Chorych; po odbyciu kuracji w szpitalu otrzymał urlop dla poratowania zdrowia; czy opłacać ma tę pensję Kasa Chorych czy gmina.

Odpowiedź: O ile urlop ten otrzymał od władzy swej służbowej, to ta władza winna mu płacić pensję, a w żadnym wypadku Kasa Chorych. W każdym razie, o ile w czasie swej dalszej kuracji po wyjściu ze szpitala otrzymuje on od Kasy Chorych zasiłki pieniężne w myśl ust. 1 art. 23 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. Nr. 44, p. 272), to urząd gminy ma prawo mu potrącić sumę tych zasiłków z jego miesięcznego uposażenia.

7. *Pytanie:* Jeden z sekretarzy wojew. Białostockiego zapytuje:

1) w jaki sposób może być uznany za pracownika stałego, o ile 2 lata temu został przyjęty na prakty-

kę 3-miesięczną. Pracuje dwa lata bez zarzutu, lecz nie otrzymał żadnego potwierdzenia na swoim stanowisku.

2) czy sekretarz jest obowiązany jeździć z wójtem na egzekucję podatków.

3) czy wójt ma prawo żądać, aby stojka gminna przywoziła i odwoziła go z urzędu gminnego do domu.

4) czy wójt ma prawo urzędować jedynie trzy razy na tydzień.

Odpowiedź: 1) pracownicy gminni b. zaboru rosyjskiego mogą otrzymać charakter stałych urzędników jedynie w tem znaczeniu, że gmina zawiąże z nimi stosunek służbowy na piśmie, określi ich uposażenie i że będą oni mieli prawo na wypadek zwolnienia otrzymać 3-miesięczną pensję, lub także wymówienie. W danym wypadku winien zainteresowany zwrócić się do rady gminnej, aby ta postanowiła zawrzeć z nim taką umowę.

2) nie istnieje żaden przepis ustawy, któryby nakładał taki obowiązek na pisarza gminy; egzekucja podatków jest ustawowym obowiązkiem wójta ewent. sołtysów, w każdym razie jednak wójt jest służbowym zwierzchnikiem pisarza gminy i może go wykorzystywać do pomocy dla siebie i w tym kierunku.

3) prawo wójta do odszkodowania pieniężnego za rozjazdy w sprawach służbowych, względ. do korzystania z podwozy, stółki—istnieje i oparte jest jeszcze na przepisach rosyjskich, a mianowicie przepisach okólnika Komit. Urządzającego Król. Polsk. z dnia 16 lutego 1865 roku Nr. 10.

4) wójt nie ma obowiązku przebywać w urzędzie gminnym codziennie, lecz jedynie bywać w urzędzie tak często, ile razy wymagają tego obowiązki służbowe; w przeciwnym razie nie mógłby przyjąć tego stanowiska żaden gospodarz mniejszy czy większy. Ma on obowiązek jedynie określić, w jakie dnię jest obecny w urzędzie

i podać to do wiadomości publicznej przez wywieszenie na urzędzie gminnym odpowiedniego ogłoszenia.

8. **Pytanie:** Urząd gminy Topola, powiatu Pińczowskiego zapytuje:

czy w myśl Ustawy o amnestji (Dz. U. Nr. 70, poz. 641, 1928 r.), podlegają również umorzeniu kary nałożone przez Dozór Szkolny za nieposyłanie dzieci do szkoły.

Odpowiedź: tak, a to w myśl art. 2 i 8 pkt. 1 lit. a. powyższej ustawy, darowującej w całości orzeczone a niewykonane kary administracyjne za przestępstwa popełnione przed dniem 3 maja 1928 r.

9. **Pytanie:** Urząd gminy Warchoły powiatu Ostrowskiego zapytuje:

czy koszty kuracyjne za kuracjusza, który w gminie przynależności nie zamieszkuje już od kilkunastu lat, winna pokryć gmina przynależności, czy też ta gmina, w której on stale zamieszkuje.

Odpowiedź: zależy to od czasu, w jakim powstały te koszty i obowiązuje w tym zakresie art. 1 ustawy z dn. 29.III.1926 r. (Dz. U. Nr. 36, p. 214) i § 9 rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. z dnia 9.IX.1927 r. (Dz. U. Nr. 99, p. 861), a mianowicie, koszty z przed dnia 1.I.1926 r. uiszcza gmina przynależności, koszty powstałe po tym dniu gmina rocznego zamieszkania.

H. i P.

DRUKARNIA

Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

wykonywa wszelkie roboty
w zakres drukarstwa wchodzące

Wydawca: „Samorząd”. Spółka Wydawnicza.

Redaktor odp. Roman Grochowaki.

PATENTY

na wynalazki, rejestracje marek, modeli wzorów w Polsce i zagranicą

Czempiński i Skrzypkowski Inżynierowie

Rzecznicy patentowi przysięgli

Warszawa, ul. Krucza Nr. 43

Telefon No 226-70.

Adres telegr.: „PRAWO-WARSZAWA“

FRANCISZEK KOWALEWSKI

Poznań, Słowackiego 8

Budowa Dróg i Szos

oraz wypożyczanie

Walców Parowych

10000—20000 kg. wagi

Rok zał. 1904.

PIECE i KUCHNIE fabryki PIOTR ŁAWACZ I S-wnie w KOŃSKICH

Filje: WARSZAWA, Daniłowiczowska 2, tel. 202-54. ŁÓDŹ, Sienkiewicza 30

Płytki terakotowe, płytki glazurowane, kafle, klepkę dębową do podłóg, dachówkę glinianą, silicium — karbid do wzmocnienia podłóg cementowych poleca z własnego składu w Warszawie

Biuro Techniczne ALBERT KARP, inżynier.
Warszawa, Wilcza Nr. 54. Tel. 172-47 i 92-71.

1500 jabłoni 3-letnich wysokopiennych
zdatnych do obsadzania dróg po cenie 2 zł.
50 gr. szt. loco szkółka (odmiany handlowe)
poleca Władysław Wilczyński Sulgostów
p. Odrzywół pow. Opoczno.

Ogłoszenia urzędowe związków komunalnych

OGŁOSZENIE

Wydział Powiatowy Sejmiku Węgrowskiego (Województwo Lubelskie) stosownie do postanowienia, zawartego w art. 47 Ustawy z dnia 11/VIII—1923 roku o finansach komunalnych (Dz. Ust. Nr. 94, poz. 747) niniejszem podaje do publicznej wiadomości, że w roku budżetowym 1928/29 będą pobierane na rzecz Węgrowskiego Powiatowego Związku Komunalnego następujące dodatki do podatków państwowych oraz opłaty i podatki samoistne:

1. Dodatek do państwowego podatku gruntowego w wysokości 90% w gminach wiejskich i 45% w gminach miejskich stawek państwowego podatku gruntowego bez 100% podwyżki.

Uchwała Sejmiku o poborze powyższego dodatku zatwierdzona przez Pana Wojewodę Lubelskiego reskryptem z dnia 12/I 1928 roku L. 10693/Sm.

2. Dodatek do państwowego podatku od handlu i przemysłu w wysokości $\frac{1}{4}$ części tego podatku, oraz 30% ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych.

3. Dodatek do państwowej opłaty od patentów akcyzowych w wysokości 100% od patentów na wyrobów i 200% od patentów na sprzedaż trunków i przetworów wódczanych i spirytusowych.

Uchwała zatwierdzona reskryptem z dn. 7/IV — 1927 r. L. 2058/III.

4. Opłaty za korzystanie ze szpitala:

a) opłaty za leczenie od mieszkańców powiatu Węgrowskiego po 3 zł. dziennie, od mieszkańców innych powiatów, po 6 zł. dziennie,

b) opłaty za odbyte porodu — ryczałt 50 zł.,

c) opłaty za operacje od mieszkańców pow. Węgrowskiego:

za operacje duże i brzuszne	20 zł.
za operacje położnicze	20 zł.
za operacje ginekologiczne	15 zł.
od mieszkańców innych powiatów:	
za operacje duże i brzuszne	100 zł.
za operacje ginekologiczne	60 zł.
za operacje położnicze	40 zł.
za operacje inne drobne	od 15 do 30 zł.
za gipsy	od 25 do 80 zł.
za przecięcie ropne w ambulatorjum	
	od 3 do 15 zł.

d) opłaty ambulatoryjne:

od mieszkańców pow. Węgrowskiego 1 zł. 50 gr.
od mieszkańców innych powiatów 3 zł.

5. Opłaty za zużycie materiałów szkolnych i pomocy naukowych w gimnazjum w Węgrowie: III klasa po 20 zł., IV i V klasa po 25 zł., VI i VII po 30 zł., VIII klasa po 35 zł. miesięcznie.

6. Podatek od umów o przeniesienie prawa własności nieruchomości w wysokości 2% sumy, która służy za podstawę do wymiaru państwowej opłaty stemplowej.

Statut zatwierdzony reskryptem z dnia 23/IV — 1928 r. L. 2251/Sm.

7. Podatek od broni palnej w wysokości po 20 zł. od dubeltówki i sztuceru.

Statut zatwierdzony reskryptem z dnia 23/IV — 1928 r. L. 2250/Sm.

8. Opłaty na utrzymanie i budowę dróg w wysokości:

a) 100% zasadniczego państwowego podatku gruntowego oraz samoistnego podatku komunalnego od gruntów państwowych,

b) 15% państwowego podatku przemysłowego, uiszczanego przez nabycie świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych,

c) 50% państwowego podatku od nieruchomości,

d) dopłaty za nadmierne niszczenie dróg:

od autobusów po 420 zł.

od samochodów ciężarowych po 200 zł.

Statut zatwierdzony reskryptem z dnia 14/IV 1928 r. L. 2253/Sm.

9. Podatek inwestycyjny na budowę szkół w wysokości 50% dodatków komunalnych: do państwowego podatku gruntowego bez 50% nadwyżki i dodatku na samorząd wojewódzki, i państwowego podatku przemysłowego.

Statut zatwierdzony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 20/V — 1928 r. L. S. F. 215/3/28.

Statuty opłat i podatków samoistnych mogą zainteresowani przeglądać w godzinach urzędowych w biurze Wydziału Powiatowego w Węgrowie.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta
(Dr. Lutman)

OBWIESZCZENIE

Podaję do publicznej wiadomości, że Sejmik pow. Warszawskiego na zebraniu w dniu 25.II.1928 r. na podstawie art. 23-go Ustawy z dnia 10.XII.1920 roku o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 ex 1921 r.) jednogłośnie uchwalił na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego specjalne dopłaty drogowe na budowę drogi Warszawa — Karczew na zasadach statutu o następującem brzmieniu:

STATUT

o specjalnych dopłatach drogowych na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego na budowę drogi Warszawa — Karczew.

§ 1.

Łączna suma, przewidziana w kosztorysie budowy 23,3 klm. powiatowej drogi samorządowej Warszawa—Karczew w kwocie zł. 1.847.317 — będzie pokryta w 60% z ewentualnej subwencji ze Skarbu Państwa i ogólnych funduszy Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego, w 40% — z dopłat drogowych według zasad niniejszego statutu.

§ 2.

Do uiszczenia dopłat drogowych na budowę dróg pociągnięci będą właściciele, względnie posiadacze gruntu, budynku, zakładu przemysłowego lub handlowego w pasie przydrożnym o szerokości 3 klm. po obu stronach nowobudującej się drogi.

Pasy przydrożne dzielą się na dwie strefy: pierwsza o głębokości 1 klm., druga — 2 klm.

Stosunek dodatkowego obciążenia pomiędzy pierwszą i drugą strefą jest jak 2 : 1.

O przynależności do strefy decyduje położenie ośrodka gospodarczego wsi, folwarku, domu, fabryki lub zakładu handlowego.

§ 3.

Dopłaty drogowe pobierane będą: a) od gruntów — w stosunku do państwowego podatku gruntowego, b) od budynków — w stosunku do 50% państwowego podatku od nieruchomości i c) od zakładów przemysłowych i handlowych według przepisów art. 23 Ustawy drogowej z dnia 10.XII.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 6 ex 1921 rok, poz. 32).

Dopłaty drogowe od budynków, zwolnionych od podatków od nieruchomości, względnie od budynków zwolnionych ustawą z dnia 22.IX.1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 88, poz. 786) wymierzone zostaną w stosunku 50% idealnego państwowego podatku od nieruchomości.

§ 4.

Dopłaty drogowe od zainteresowanych przy budowie drogi będą wpłacane w ciągu 7 lat w równych 7-iu ratach, płatnych 15 października każdego roku.

§ 5.

Przeciw wezwaniu płatniczemu wolno wnieść odwołanie w terminie i trybie wskazanym w art. 48 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747), co nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia dopłaty.

Nieuiszczenie dopłaty we właściwym terminie pociąga za sobą obowiązek zapłaty odsetek i kar za zwłokę, oraz kosztów egzekucyjnych, określonych Ustawą z dnia 31-go lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 73, poz. 721) i rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 17/V 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 46 ex 1927 r., poz. 401).

§ 6.

Winni wykroczeń przeciwko postanowieniom niniejszego statutu podlegają karze porządkowej do wysokości 345,9 zł., o ile nie zachodzi przestępstwo karalne według art. art. 62 — 66 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 7.

Dopłaty drogowe, wymierzone na podstawie niniejszego statutu, nie ulegają zaliczeniu ani na komunalne podatki od gruntów, budynków, przemysłu i handlu, ani na komunalne dodatki do państwowych podatków od gruntów, budynków, handlu i przemysłu.

§ 8.

Przepisy wykonawcze wyda Wydział Powiatowy.

§ 9.

Wydział Powiatowy obowiązany jest wyjednać u Władzy Nadzorczej zatwierdzenie niniejszego statutu.

§ 10.

Statut zatwierdzony winien być ogłoszony w czasopiśmie „Samorząd”, oraz wywieszony w Biurze Wydziału Powiatowego, Magistratach miast i Urzędach Gminnych.

Powyższy statut został zatwierdzony reskryptem p. Wojewody z dnia 10/VII 1928 r. L. 34122c/485 wydanym na podstawie upoważnienia Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Min. Skarbu z dnia 3/VI 1928 r. L. S. F. 2314/23.

Warszawa, dn. 17 sierpnia 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta:

Wacław Gajewski.

OBWIESZCZENIE

Podaję do publicznej wiadomości, że Sejmik pow. Warszawskiego na zebraniu w dniu 25.II.1928 r. na podstawie art. 23-go Ustawy z dnia 10.XII.1920 roku o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 ex 1921 r.) jednogłośnie uchwalił na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego specjalne dopłaty droogwe na budowę drogi Jeziorna—Piaseczno, na zasadach statutu o następującem brzmieniu:

S T A T U T

o specjalnych dopłatach drogowych na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego na budowę drogi Jeziorna — Piaseczno.

§ 1.

Łączna suma, przewidziana w kosztorysie budowy 6,8 klm. powiatowej drogi samorządowej Jeziorna — Piaseczno w kwocie zł. 539.131 — będzie pokryta w 60% z ewentualnej subwencji ze Skarbu Państwa i ogólnych funduszy Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego, w 40% — z dopłat drogowych według zasad niniejszego statutu.

§ 2.

Do uiszczenia dopłat drogowych na budowę dróg pociągnięci będą właściciele, względnie posiadacze gruntu, budynku, zakładu przemysłowego lub handlowego w pasie przydrożnym o szerokości 3 klm. po obu stronach nowobudującej się drogi.

Pasy przydrożne dzielą się na dwie strefy: pierwsza o głębokości 1 klm., druga — 2 klm.

Stosunek dodatkowego obciążenia pomiędzy pierwszą i drugą strefą jest jak 2 : 1.

O przynależności do strefy decyduje położenie ośrodka gospodarczego wsi, folwarku, fabryki lub zakładu handlowego.

§ 3.

Dopłaty drogowe pobierane będą: a) od gruntów — w stosunku do państwowego podatku gruntowego, b) od budynków — w stosunku do 50% państwowego podatku od nieruchomości i c) od zakładów przemysłowych i handlowych według przepisów art. 23 Ustawy drogowej z dnia 10.XII.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 6 ex 1921 rok, poz. 32).

Dopłaty drogowe od budynków, zwolnionych od podatków od nieruchomości, względnie od budynków zwolnionych ustawą z dnia 22.IX.1922 r. (Dz. Ust. Nr. 88, poz. 786) wymierzone zostaną w stosunku 50% idealnego państwowego podatku od nieruchomości.

§ 4.

Dopłaty drogowe od zainteresowanych przy budowie drogi będą wpłacane w ciągu 7 lat w równych 7-iu ratach, płatnych 15 października każdego roku.

§ 5.

Przeciwko wezwaniu płatniczemu wolno wnieść odwołanie w terminie i trybie wskazanym w art. 48 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747), co nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia dopłaty.

Nieuiszczenie dopłaty we właściwym terminie pociąga za sobą obowiązek zapłaty odsetek i kar za zwłokę, oraz kosztów egzekucyjnych, określonych Ustawą z dnia 31-go lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 73, poz. 721) i rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 17/V 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 46 ex 1927 r., poz. 401).

§ 6.

Winni wykroczeń przeciwko postanowieniom niniejszego statutu, podlegają karze porządkowej do wysokości 345,9 zł., o ile nie zachodzi przestępstwo karalne według art. art. 62 — 66 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 7.

Dopłaty drogowe, wymierzone na podstawie niniejszego statutu, nei ulegają zaliczeniu ani na komunalne podatki od gruntów, budynków, przemysłu i handlu, ani na komunalne dodatki do państwowych podatków od gruntów, budynków, handlu i przemysłu.

§ 8.

Przepisy wykonawcze wyda Wydział Powiatowy.

§ 9.

Wydział Powiatowy obowiązany jest wyjednać u Władzy Nadzorczej zatwierdzenie niniejszego statutu.

§ 10.

Statut zatwierdzony winien być ogłoszony w czasopiśmie „Samorząd”, oraz wywieszony w Biurze Wydziału Powiatowego, Magistratach miast i Urzędach Gminnych.

Powyższy statut został zatwierdzony reskryptem p. Wojewody z dnia 10/VII 1928 r. L. 34122c/485 wydanym na podstawie upoważnienia Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Min. Skarbu z dnia 3/VI 1928 r. L. S. F. 2314/2/23.

Warszawa, dn. 17 sierpnia 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta:

Wacław Gajewski...

OBWIESZCZENIE

Podaję do publicznej wiadomości, że Sejmik pow. Warszawskiego na zebraniu w dniu 25.II.1928 r. na podstawie art. 23-go Ustawy z dnia 10.XII.1920 roku o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 ex 1921 r.) jednogłośnie uchwalił na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego specjalne dopłaty drogowe na budowę drogi Babice — Zaborówek na zasadach statutu o następującem brzmieniu:

S T A T U T

o specjalnych dopłatach drogowych na rzecz Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego na budowę drogi Babice — Zaborówek.

§ 1.

Łączna suma, przewidziana w kosztorysie budowy 15,9 klm. powiatowej drogi samorządowej Babice — Zaborówek w kwocie zł. 1.260.615 — będzie pokryta w 60% z ewentualnej subwencji ze Skarbu Państwa i ogólnych funduszków Warszawskiego Powiatowego Związku Komunalnego, w 40% — z dopłat drogowych według zasad niniejszego statutu.

§ 2.

Do uiszczenia dopłat drogowych na budowę dróg pociągnięci będą właściciele, względnie posiadacze gruntu, budynku, zakładu przemysłowego lub handlowego w pasie przydrożnym o szerokości 3 klm. po obu stronach nowobudującej się drogi.

Pasy przydrożne dzielą się na dwie strefy: pierwsza o głębokości 1 klm., druga — 2 klm.

Stosunek dodatkowego obciążenia pomiędzy pierwszą i drugą strefą jest jak 2 : 1.

O przynależności do strefy decyduje położenie ośrodka gospodarczego wsi, folwarku lub zakładu handlowego.

§ 3.

Dopłaty drogowe pobierane będą: a) od gruntów — w stosunku do państwowego podatku gruntowego, b) od budynków — w stosunku do 50% państwowego podatku od nieruchomości i c) od zakładów przemysłowych i handlowych według przepisów art. 23 Ustawy drogowej z dnia 10.XII.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 6 ex 1921 rok, poz. 32).

Dopłaty drogowe od budynków, zwolnionych od podatków od nieruchomości, względnie od budynków zwolnionych ustawą z dnia 22.IX.1922 r. (Dz. Ust. Nr. 88, poz. 786) wymierzone zostaną w stosunku 50% idealnego państwowego podatku od nieruchomości.

§ 4.

Dopłaty drogowe od zainteresowanych przy budowie drogi będą wpłacane w ciągu 7 lat w równych 7-ciu ratach, płatnych 15 października każdego roku.

§ 5.

Przeciw wezwaniu płatniczemu wolno wnieść odwołanie w terminie i trybie wskazanym w art. 48 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747), co nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia dopłaty.

Nieuiszczenie dopłaty we właściwym terminie pociąga za sobą obowiązek zapłaty odsetek i kar za zwłokę, oraz kosztów egzekucyjnych, określonych Ustawą z dnia 31-go lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 73, poz. 721) i rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 17/V 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 46 ex 1927 r., poz. 401).

§ 6.

Winni wykroczeń przeciwko postanowieniom niniejszego statutu, podlegają karze porządkowej do wysokości 345,9 zł., o ile nie zachodzi przestępstwo karalne według art. 62 — 66 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 7.

Dopłaty drogowe, wymierzone na podstawie niniejszego statutu, nie ulegają zaliczeniu ani na komunalne podatki od gruntów, budynków, przemysłu i handlu, ani na komunalne dodatki do państwowych podatków od gruntów, budynków, handlu i przemysłu.

§ 8.

Przepisy wykonawcze wyda Wydział Powiatowy.

§ 9.

Wydział Powiatowy obowiązany jest wyjednać u Władzy Nadzorczej zatwierdzenie niniejszego statutu.

§ 10.

Statut zatwierdzony winien być ogłoszony w czasopiśmie „Samorząd”, oraz wywieszony w Biurze Wydziału Powiatowego, Magistratach miast i Urzędach Gminnych.

Powyższy statut został zatwierdzony reskryptem p. Wojewody z dnia 10/VII 1928 r. L. 34122c/485 wydanym na podstawie upoważnienia Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Min. Skarbu z dnia 3/VI 1928 r. L. S. F. 2314/2/23.

Warszawa, dn. 17 sierpnia 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta:

..... Waclaw Gajewski...

Wydział Powiatowy we Włodawie

ogłasza

KONKURS

na posady Sekretarza Sejmiku i Inspektora Samorządu Gminnego.

Do stanowisk tych przywiązane są: pobory VIII względnie VII grupy uposażenia urzędników państwowych plus 15% dod. komunalnego.

Warunki przyjęcia:

- 1) Obywatelstwo Polskie,
- 2) Nieprzekroczony 40 rok życia,
- 3) Wykształcenie minimum średnie (pożądane wyższe)

4) Najmniej 3 letnia praktyka samorządowa.

Podania własnoręcznie pisane z dołączeniem Curriculum Vitae, odpisów metryki i świadectw należy wnosić do Wydziału Powiatowego we Włodawie do dnia 10 września 1928 r.

Posada do objęcia od zaraz.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
Starosta Powiatowy:

Sekretarz Sejmiku:
p. o. K. Miszewski

Ćwikliński

MAGISTRAT m. WŁOCŁAWKA

ogłasza

KONKURS

na stanowisko technika budowlanego przy Wydziale Technicznym Magistratu z uposażeniem według VII. st. sł. urz państw. z 15% dodatkiem komunalnym, z zastrzeżeniem odbycia 3 miesięcznej próby.

Od kandydatów wymagane jest średnie wykształcenie techniczne, kilkuletnia praktyka budowlana i dokładna znajomość przepisów policyjno-budowlanych.

Oferty należy udokumentowane składać należy do Magistratu m. Włocławka, Wydział Główny, w terminie do dnia 15 września 1928 r.

Stanowisko do objęcia od zaraz.

Oferty nieuwzględnione pozostają bez odpowiedzi.

PREZYDENT: (—) Pachnowski

Wójt Gminy Turobin

pow. Krasnostawskiego

ogłasza

KONKURS

na sporządzenie planu pomiarowego i niwelacyjnego miasta.

Powierzchnia gruntów do pomiaru około 49¹/₂ ha. Osoby, posiadające prawo wykonywania prac pomiarowych zechcą do dnia 30/IX 1928 r. złożyć oferty do Urzędu Gminnego w Turobinie z podaniem:

- 1) terminu rozpoczęcia i ewentualnego zakończenia prac,
- 2) ceny jednorazowej za hektar powierzchni zabudowanej i niezabudowanej i
- 3) dokładnego adresu ubiegającego się.

Bliższe szczegóły będą umówione przy spisaniu umowy. Wójt zastrzega sobie prawo wyboru oferenta bez względu na cenę za pracę pomiarową.

Wydział Powiatowy Sejmiku Brzezińskiego

ogłasza

KONKURS

na posadę **technika-drogomistrza** dla budowy i utrzymania dróg gminnych w powiecie.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory według IX. st. sł. i 15% dodatku komunalnego.

Koszta podróży i diety ustali Wydział Powiatowy.

W a r u n k i:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Wykształcenie techniczne, świadectwo z ukończenia Państwowej Szkoły Budowlanej w Warszawie lub równorzędnych oraz praktyka.
- 3) Nieprzekroczony 40 rok życia,

Oferty z odpisami świadectw szkolnych i dotychczasowej pracy wraz z curriculum vitae składać należy do Wydziału Powiatowego w Brzezinach do dnia 10 września r. b.

Posada do objęcia natychmiast.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta: (—) A. Koćół. Ref. VII, st. sł.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Lubartowie

ogłasza

KONKURS

**na stanowisko Inspektora Samorządu
Gminnego.**

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie wyższe, a conajmniej średnie i dłuższa praktyka samorządowa.

Do posady przywiązane są pobory według VII grupy płac urzędników państwowych.

Podania z odpisami świadectw szkolnych, dotychczasowej pracy, oraz życiorysem i powołaniem się na referencje należy przesyłać do Wydziału Powiatowego w Lubartowie, do 1 października 1928r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Lubartowski.

A. Krauze.

Wydział Powiatowy Sejmiku Lubomelskiego
ogłasza

KONKURS

na stanowisko lekarza-kierownika szpitala Sejmikowego w m. Szacku powiatu Lubomelskiego w okolicy wielkich jezior.

Wynagrodzenie w/g VIII—VII. a. samot. uposażenia funkcjonariuszów państwowych z 15% dodatkiem komunalnym. Mieszkanie przy szpitalu z opalem i światłem.

Od kandydata są wymagane następujące dokumenty względnie uwierzytelnione odpisy:

1) Dowód ukończenia wyższych studjów lekarskich. 2) Zezwolenie na prawo praktyki lekarskiej. 3) Dowód obywatelstwa Państwa Polskiego. 4) Własnoręcznie napisany życiorys.

Pierwszeństwo dla kandydatów ze znajomością praktyczną: chirurgji operacyjnej i położnictwa.

Termin składania ofert upływa z dniem 1 września r. b.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Zgłaszać oferty należy pod adresem Wydziału Powiatowego w Lubomlu, w kopertach z napisem „Oferta na stanowisko kierownika szpitala w Szacku“.

Posada do objęcia zaraz.

w/z Przewodniczący Wydziału
Starosta (—) *Bolesław Zakowicz.*

Wydział Powiatowy Sejmiku Kieleckiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko sejmikowego lekarza weterynaryjnego z siedzibą w os. Bodzentyn

W a r u n k i p r z y j ę c i a:

1) Obywatelstwo polskie

2) Ukończone studia zawodowe (odpis dyplomu)

Uposażenie w/g VIII gr. płac pracowników państwowych plus % z opłat za świadczenia lekarskie.

Wzorowa lecznica weterynaryjna oraz dom mieszkalny w budowie.

Posada do objęcia od 1-go października r. b.

Należycie udokumentowane podania wraz z życiorysem i podaniem referencji należy wnosić do Wydziału Powiatowego w Kielcach.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta: *Fr. Majta*

OGŁOSZENIE

Osada Goraj w powiecie Biłgorajskim

nie posiada lekarza ani też felczera.

Osada liczy około 2000 ludności; od miejsca zamieszkania lekarza 7 klm. Sąsiednie wioski oddalone są najbliższe w promieniu 2-ch klm.

Wrazie zgłoszenia się lekarza lub też felczera z dłuższą praktyką gmina przyjdzie z częściową pomocą.

Urząd gminy Goraj powiatu Biłgorajskiego

niniejszem ogłasza

PRZETARG

na budowę rzeźni w osadzie

Zgłaszający się przyjmie na swój koszt budowę, rzeźnia zaś zostanie wydzierżawiona i przez oferenta będą pobierane opłaty przez czas według umowy.

czias. 13458/10/36

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B, Kraków.

Instytucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

KASY PANCERNE STALOWO-BETONOWE

Fabryka egzystuje od 1892 roku

FIRMA NAGRODZONA
15 ZŁOTEMI MEDALAMI

O POTRÓJNYM PANCERZU OD 100 DO 150 mm. GRUBOSCI

Niepoddające się pruciu, włamaniu
i przepalaniu

Drzwi, skarbce

Szafy żelazne i ogniotrwałe

Kasety do wmurowania

Kasetki podręczne

Skarbonki oszczędnościowe

POLECA

S. ZWIERZCHOWSKI i S-ka

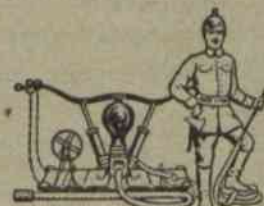
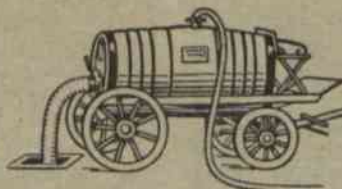
MAGAZYN FABRYCZNY: Warszawa, Warecka 9, tel. 122-97 i 121-57.

Fabryka: Strzelecka 30/32.

Ceny, kosztorysy na żądanie.

Najdogodniejsze warunki kredytowe.

WARSZAWA,
KOPERNIKA
Nr. 33

TELEFON
10-30.

Pompy studzienne, pompy i beczki assenizacyjne, sikawki

poleca: **STANISŁAW TRĘBICKI**